

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁCOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
 Nem tagoknak előfizetési díj:
 Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
 1161-öt 25. szám.
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Tultermelés és éhínség.

A folyó évben Budapesten megtartott nemzetközi gazdaságkongresszuson egy évtizedek óta uralkodó s a világgazdaságra lidércnyomásként nevezhető hamis jelszó semmisült meg, a tultermelés teóriájának megdőntésével.

S mintha a véletlen is e kongresszus segélyére sietett volna, a magyar földművelésügyi miniszter által kiadott s a folyó évi buza- és rozstermésre vonatkozó világ-statiszika is 35 55 millió mmásza hiánylatot tüntet fel. Nemcsak teoretikus vitákban dől meg tehát a tultermelés jelszava, de megdöntik azt a statisztikai adatok is.

E két körülmény szerencsés talákozásának eredménye a jelenlegi 8 frtos buzaár. Sajnos, hogy ezen áremelkedést már a magyar gazda nem élvezi, mert terményén már rég tuladott. Bizonyítvány, ha a tultermelés teóriájával régebben szaktitottunk volna és ha megbízható természetudósításokkal rendelkezünk, s ha a természetudósítások hitelét a börze által kolportált czélzatos áhírek alá nem ásnák, úgy az áremelkedésnek már a nyár folyamán, — a mikor annak a gazda hasznát vehette volna, — kellett volna megnyitakoznia.

Nem kell hozzá nagy jóس tehetség, hogy a tavaszra még magasabb buzaárakat helyezzünk kilátásba. A határőzület spekuláció ugyan mindent elkövet az áremelkedés megállítására és ennek tudható be, hogy a tavaszi határőzületkötések ártételei alacsonyabbak a jelenlegi effektív árfolyamnál. Ez azonban az áremelkedést egyáltalán nem foghatja

megakadályozni, mert a nemzetközi piacok legnagyobb konkurrencsi nemcsak hogy kénytelenek teljesen elmaradni a versenyből, mint például a kifogyhatlan exportképességűnek híresztelt Argentína; sőt a tultermelés teóriájának nagyobb dicsőségére a két jelentékenyebb buzaexportáló államban Kelet-Indiában és Ausztráliában éhínség fenyeget.

E jelenségek nemzetgazdasági szempontból igen jelentékenyek s különösen reánk nézve nagyon tanulságosak. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy épp azokban az államokban lép fel az éhínség, amelyek gabona-exportáló államok és már egyelőre rossz termés helyi, sőt az egész államra kiterjedő éhínséget idézhet elő.

Előfordult ez már Magyarországon is, de eklátás pelda erre az Oroszországban 1892. évben beállott és a folyó évben Indiában és Ausztráliában mutatkozó éhínség.

Ezen éhínségek csak egy év rossz-termésére vihetők vissza. Mi volna akkor, ha ezen rossztermések egymást követőleg ismétlődnek? Bizonyítvány a legnagyobb veszedelmek néznék eléje. És bármily hihetetlenek is látszik az első pillanatra az, hogy egy kiveteli állapot, amely tehát szűkségletnél többet termel, éhínség fenyegetsen, mégis igen könnyen megmagyarázható. A kiveteli államok ugyanis raktárkészletekkel nem rendelkeznek és így a beálló esetleges hiányt nincs miből fedezni. A hiány növeléséhez hozzájárul a megbízhatatlan termés-statisztika, mely egyáltalán nem, vagy csak elkövetve hozza nyilvánosságra, hogy a termés és szűkséglet közötti viszonyban hiánylat állott

be; akkor, amidőn már az időközben nagy arányokban megindult kivétel erősen megöveli e hiánylatot, mint ez Oroszországban történt, hol a kiveteli tilalom 1892-ben jócskán megkészt.

A bevételi állapot legkevésbé fenyegetti az éhínség, mert ha az egyik helyről nem, úgy a másik helyről fedezni szűkségletét, ha nem 6—7 frton, úgy 10—11 frton. Egy szóval a bevételi államnak van honnan és van miből fedeznie szűkségletét; míg a kiveteli államnak az esetleg beálló hiánylatot ha volna is honnan, nincs mmásál fedeznie; mert a nép bevételi forrását a kiveteli többletből származó jövedelem képezi.

Az az egyoldalú irányzat tehát, amely Európá minden államát arra készíti, hogy mezőgazdaságát következetesen elhanyagolja, egy óriási veszedelmet rejt magában, a mennyiben ha a jelenlegi irányban tovább haladunk, úgy kétségtelenül be fog állani az az időpont, a midőn egy egész Európát éhínség fogja fenyegetni.

A mezőgazdaság érdekeinek következetes elhanyagolása és a gabona-árdepresszió Európát mindinkább a tengerentúli államok termelésére utalja; a helyett, hogy fokozódó szűkségletét saját mezőgazdasági termelése intenzívebbé tételével igyekeznék fedezni. És éppen ez a veszedelem, és éppen ez az a körülmény, a mely az európai vámanói kérdését is teljesen illuzóriássá teszi.

Már a jelen viszonyok között is Európa a tengerentúlról évenként 30—40 millió mmásza gabonát igényel, hogy kenyérszűkségletét fedezni bírja.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31. szám Váci-körút sarok.

Ajánljunk:

ŐSZI VETÉSRE

legkitünőbb minőségű luczernát, lóherét, biborherét, őszi-borsót, téli-bükkönyt, homok-bükkönyt, Szent-János-rozst, káposztarepczét.

Alapszabályt, üzleti értesítőt kívánatra bérmentve küldünk.

Európa tehát teljesen ki van szolgáltatva a tengerentulnak. A tengerentul államok vámuinál az esetleg létesülő európai vámuinot akkor bontaná és döntene meg, a mikor neki tetszik; mert ipari cikkekben lehet szükségeset szenvedni, de kenyérben nem.

Két irányban fenyegeti tehát Európa államait az éhínség veszedelme; az egyik természetes, — a mely egy általános rossz világtérmet esetén áll be, — a másik mesterséges, a midőn a tengerentul államok közös megállapodással a kenyérgabona Európába való szállítást beszüntetik.

Mindkét esetben éhínség fenyeget, mert teljesen ki vagyunk szolgáltatva a tengerentulnak s mindkét eset a jelen közgazdasági politika eredménye lesz.

Ha tehát főnkre mely mezőgazdaságunk s ha a mezőgazdasági cikkekben beálló szükségleteket a tengerentul fedezni nem lesz képes, vagy bármely ekből nem lesz hajlandó, akkor hiába hivatalozunk majd a papiros-buzavár kiegyenlítő hatására, a mely még csak papíros sem ér, mert a papiros-buzavár tudvalevőleg jóllakni nem lehet.

Reánk nézve e jelenségekben a tanulság az, hogy az az irányzat, a mely Ausztria-Magyarországhól egy nagy kereskedelmi államot óhajt létesíteni anélkül, hogy a monarchia ehhez szükséges természeti kelekkel rendelkezék, mind nagyobb kudarcot vall, de egyuttal mind nagyobb veszedelmet is rejt magában.

Ausztria-Magyarország, de különösen Magyarország épp kontinentalis fekvésénél s kitűnő buzatalajánál fogva Európa éléskamrájának van predesztinálva, mely szerepnek teljesítésében ha megakadályoz-

latik, egy veszedelmet jelent az országra és veszedelmet magára Európára nézve is.

A jelen év tanulságai, a sutha dobott uttermelés, a fenyegető éhínség határozottan megérettették az agrár mozgalmakat, emeltek azoknak súlyát és jelentőségét és nem csodálunk, ha azt állítjuk, hogy Európa mezőgazdasági politikájára nézve a jelen év tanulságai elhatározó befolyást fognak gyakorolni s a világereskedelmi pozíció erőszakosa helyet magunk is a nemzeti munka, nemzeti termelés védelmének a politikájára fogunk visszatérni.

R. Gy.

NÖVÉNYTERMELEÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Az árpatermelésről.

Ű Kalászosaink között az árpa az, melynek termelése adott viszonyok között leginkább jövedelmező s így méltán fordul érdeklődésünk azon tényezőik felé, melyek ezt befolyásolják. Természetesen sörárpáról van szó, nem pedig az aleacsony farr értekesített takarmányárpáról, mely legfeljebb az adott nagy mennyiséggel hálálhatja meg a ráfordított gondot és fáradságot. Sajnos, hogy viszonyaink nem mindig engedik meg azt, hogy kiváló minőségű és sörgyártásra alkalmas árpát termeljünk; ugyszólván ujainknak elszámolhatjuk azon megyéinket, melyek a sörárpa igényének megfelelő klímával és talajjal birnak, mindazonáltal árnyal meg ehhez képest is csekély az a mennyiség, a mit e spezialisan árpatermelő megyék produkálnak. Ezen a téren tehát még lehet előré mozogni, teljesírséknél s oda fejlesztési az árpatermelés, hogy a külföldi vásárlókat jobban le tudjuk kötni. Magam is ismerem egy ily külföldi nagy sörgyárost, ki évtizedek óta ellátogató hozzánk és szük-

ségletét minden Magyarországon szerzi be direkt nindun közvetítés nélkül, de csak akkor, ha hallja, hogy jó árpatermésünk van. Ezt kell tehát feltűnő, letehetőleg állandóstanunk s a kiváló minőségű, az az idő má elviek és talajviszonyoknak leginkább megfelelő vetélmag tapintatos megválasztása által biztosítani. Az időjárás ugyan még mindig Damokles kardjaként fog függni akkor is lefeleltünk, de hisz éppen úgy, mint a háboru neveli a katonákat úgy a gazdát is edzi és leleményessé teszi a harcz, melyet az ölemekeket kivéve. Az az idő má elviek, mikor a gazda feltűnően az időjárás kénye kedvétől függött; a most már tudjuk jobban konzerválni a téli nedvességet s így dacozunk a rekeknő nyári napok szárazsággal, okkal móddal a felesleges esapadékkal szemben is alkothatunk némi védelmi rendszert.

A talaj fizikai és kémiai tulajdonain is tudunk uralkodni s a növényi lépszert úgy szólván hozgatypikus adásokkal alkalmossá hatjuk a műtrágyák után, egy, vagy több év termés eredményének emelésére.

Kötődüsmú dolog, hogy a már kaszára váró árpa igen kényes az esővel szemben, sőt ha már felkészenben is áll, értékeből egy-két eső sokat levon. Ismerem egy előkelő nagy uradalmat, hol a felkészenben álló gyönyörű fehér árpát ponyvakkal vonták be; hogy azután az értéktöbbleten, szemben az azót árpával meg a tértől az a töké, a mit ponyvákba fektettek be, arról ninesek adataim.

Magkörököndök jegyzékében hosszú sorozattal találjuk a jobbnál jobb árpaftájának, mindazonáltal kevés gazda veszi magának azt a fáradságot, hogy kicsiben egy-két kísérletet végezzen, vajjon talajviszonyainkban hogyan emeljük árpa faj is fel a meg legjobbat*, a vetésmagokba való helyes beillesztésénél má több következettséget látunk, a menyiben többnyire megapörnyözt a szemekét vetni s így jól megpernyarinyott szoktatsen talajba kerül.

* E tekintetben az országos növénytermelési kísérleti állomás felfik nagy tevékenységű a gazdák körében, melynek eredményeképpen a Haana Ára terjelet a sörárpatermelő vidékekre. A

TÁRCSA.

A szent kutban.

Írta: Móra István.

Abba a dülő négyzugletbe, melyet gondolatban Szabadzállás, Féléghyáza, Halas, Szeged karikái közé húzok a máppán, alig esik egy valamire való közbé, pedig ez a terület föllesez olyk görbe vármegyével.

Fővárság esztendővel esztendő Zsivány-országának nevezhetem volna búrán ezt a rengeteg területet, ember-elbujtató, nyom-befelő, zsendáriszótó biradalomnak. Ma is van ott még vad, sivány, sikártermő, utatlan, kuttalan, éhenhagyó tájék sok.

De évről-évre fogy. És a hogyan kisebb-szűk a szelbirta terület, az hogy beleszökellők az uratlan határoknak az indokellő karó, a hogy szaporodnak a békességesség anyák, — megingt: a hogy apad a gulya, a hogy kisebb-kisebb cserények a birgefalkának, a szerint meg veszendőbe a rosszhírű, lopos pásztor-nemzet.

A kinek az apra Rádánytól vezetett, az őregapja siralomházát ért, ma kisgazda, feles szántó, árendás, avagy senkinek se véd, hálni fődél alá járó pásztor-ember, a ki alhoz képest fizeti a lakóbért a felesége, gyerete után, a hogy maga is a fizetéséget kapja. Zsándárnak, finanszának, egyéb urnak: kőszón, — és gyalog jár.

Hogy csak egy példával éljek: az én őregapámnak az apja még város gulyása volt, az őregapám mellette bojtár. Akkor fölharmadszáz szántónak, kinek mi jutott, úgy szakajtozta ki a jószágát a baromrit, az hagyta gulyán, az olyan éhbetetlen, a ki mindjárt az osztáskor eladta a kompetenciáját, — szóval a legelő kiesi lett arra, hogy a barom nevedjen, a barom kevés lett arra, hogy a gulyás megéljen (úgy, a hogy addig) — az őregapám más kereset után nézett, leté a belő részes-ember, utóbb őr-kapás, hála Istennek.

Ami nem dicsékedés-képpen írok meg, hanem tőle tudom annak a féleghyázi zenituknak az első történetét, a mely kútról imi szándékosk.

Ez a Szent-kut ma vasuti állomás Féléghyáza és Péteri közt. Oda még messze van a nézet, de a jövő esztendőn már közelebb lesz, mert utat csinálnak hozzá, megvevett, kiaszajított utat. A legközelebb való közbé hozzá gyalog soral két órával. De harmadnap járásról is eljönnek az da embere, énekelve, csapatokban.

Azt éneklük:

„Fereneszállási pusztában

— Oh, Mária,

— Találtattó a Szentkútban

— Krisztus anyát,

Volt olyan pünkösdként, kisasszony-napunk, hogy huszöntezren zseibontuk a Szentkút körül.

De hadd kezdem elül. A rege úgy szól:

— Nem volt azon a napjárás pusztán kut sehol. Hanem ott voltak a tölak, az onok: a Dongér, a Kővágyó, arra járt inni a búr, az Etyezér csak, (Etyezér Mikó, szót a bírő) — olyan bolond száraz telnek volt, hogy teljes tavaszig se szorított be a tél: nem volt hó. Az erek tele voltak az ősi esőtől, fagyon bevették a jeget, úgy itattunk. A bolond télre rájött a még bolondabb tavasz, meleg, napos, esztelen. Az ősi lucok, a tavakot úgy meg egy kirevelte a fivet, hogy Szent-György napján nem a fű, de a vadkacsa is elbujtató benne, erosen, szombókon a szárcsa is. Danolunk flam, (mesélte az őregapám) — allelujájunk, úgy tejelet a jószág, hogy nem volt elegendő edényünk a tejnek. Husvétra minden nagryja jószág elhanyta az avassát, olyan volt a szőre, mint a simított áll, a melynek a szőre nem volt.

Hanem május elején megsohalkutt a jó időt. Azzal közönlötünk egymásnak más-másféle pástörömberek:

— Csak nem akar eső lenni. —

— Nem ám. Pedig néztek, ahun elharapja a fű hegyit a jószág: beszárad a vége.

— Be ám, a székje meg nem tud kibemeredni.

Pünkösöd után egy megfogytokozott fűvünk, vizünk, hogy lezorrultunk a tocsogóra, szombókra. Mink, bojtárok nem bántuk, mer' ott egy fűst alatt evett is, ivott

Az elmuló év folyamán arra nézve óhajtottak járókézsért szerezni magoknak, rajon a kézzel vagy fogatos erővel művelt tengeri után diszlik-e szebben a szárpá. A tábla, melyet kísérlet céljára készelttem, jó trágyaerőben levő homokos föld, a mennyiben 1894. őszén lett tengeri alá megtrágyáva istállótrágyával az egyik részén a cseleség konvenziós tengerje, míg a másik és nagyobb részében uradalmi mivelés alatt levő tengeri volt.

A fogatos mivelés annyiból állott, hogy a soroközök lokápválát bekapálva; a ritkítás után, mikor eltele a tengeri a kellő magasságot, töltögeté kével fel lett töltögetve. A kézi mivelésnél az első kapdás a a ritkítással egyidejűleg volt alkalmazva s azután 10—18 hüvelyknyi távolban meghagyva egy-egy növényt, fel lett töltögetve kézkapával.

1895. őszén a korán beálló fagyok a fenti táblánkn adandó özi mély szántásit kis részben meghusztolták, mindeztáltal arra előrendő terület maradt szántatlanul, hogy megrejdenő kísérletemet egy nem kevésbé tanulságos kísérlettel megoldjam.

1896. tavaszán a mult őszezel szántatlanul maradt területből kijelöltem 2 magyar holdat, melyek egyike tavasszal szántótul meg, míg a másik erősen meg lett extripálva; az őszszel megszántott területből hasonlóképpen kijelöltem egy magyar holdnyit területet. Egyekben pedig egyforma gondos bemunkálással részessül az egész árpá tábla. Megjegyzem, hogy a beállott őszi fagyok folytán fogatos erővel beművelt tengeri tarlójának egy része maradt ki az ősi szántásból s ez vonatott kísérletezés alá.

A kézi és fogatos erővel beművelt területből hasonlóképpen egy-egy magyar holdat jelöltem ki, s azután holdankint 85 liternyi Gold-Melon vetőmag felhasználásával az egész tábla területre egyformán porhanyórt fel let dolgozva.

A kelés stádiumban leghamarabb látszának a sorok a tavasi szántásba vetett területen. Jó ideig még a bokrosodás után is üdébbnek látszott ezen részlet,

egészen addig, míg május hó második felében beállott a szárazság. Ezen időtől kezdve szemmel láthatólag, mintegy éles vonalig képezték állott a tavasi szántás és extripálása vetett árpa a többiül. A fogatos és kéziművelés tengeri után vetett részek között egyelőre szemmel látható különbség nem mutatkozott.

Aratás alkalmával volt rá gondom, hogy a kijelölt parcellákról a termés külön takarításuk le s az eredményt az alábbiakban közlöm:

	kereszt hl.	
I. sz. parcella fogatos erővel		
művelt teng. után	15 38	12 94
II. sz. parcella: kézi erővel		
művelt teng. után	16—	15 20

Az I. sz. számúnál egy kereszt a 22 kéve adott 90 liter szemet, a II. számu parcellán keresztankint 95 liter szem termelt. A kéziművelés tengeri után termelt árpnak terméshötléte l. hl. 28 liter.

Bár gyantítottam, hogy az eredmény a kézzel kapdó tengeri után nagyobb lesz, ily nagy különbségre azonban még sem voltam elkészülve, s ezt annak tulajdonítom, hogy a konvenziós tengeri lelkismeretes szorgalommal volt bedolgozva s így a kézkapával eszközlő porhanyítás sokkal tökéletesebb volt, mint a fogatos erővel végzett kapdás.

A kísérlet második részének eredménye a következő:

	kereszt hl.	
Ősi szántásba vetett árpa	15 38	12 94
Tavasi szántásba	13 20	11 22
Extripálva	14 40	12 38

Látjuk tehát, hogy az ősi mélyszántás természetesen foglajla el az első helyet, azután következik a tavasszal megextripált terület, míg a tavasi szántásba vetett árpa úgy mennyiség, de minőségére nézve is messze elmarad a két előbbitől, amennyiben míg az ősi mélyszántásban termelt 70 kilogramm nyomott hektoliterenkint, addig az utóbbi csak 68 kilogramm volt.

Vimmer Lajos.

— Gyerekek, ott együtt van minden szőkötök bikánk. Eredjete, hátha meg birjátok tértitni.

Csakhogy arra a furesa, forogásleforma bomblósero nemesik mi indultunk meg, hanem az egész barom mind. A görbők, a tehén, a juhok, a nyenyedek, mind. Némely löle hamarabb adott mindánul.

Olyan forma hely az ott, a hol a bikák tülekedtek, mint a kulcsnak a feje. Körül mély lapdy, benne magos, homokos part. És annak a partos, száraz, árvalányhajas, sivány területnek a kelet felül való oldalából azon friss, eleven víz csörgözött ki. A fölött bugtak a kóbor bikák, arra indult meg az elcsigázott barom, arra: a visszagra.

Én nem tudom, gyermekeim: hogy fakadt; azt tudom, hogy vónyakra víz volt az, mikor kezdődött, csak mintha eszenen érdehe, hanem aztán kistűk a kerülőjé, melyre se kellett vele mennünk, hanem aztán a kuttak a fenekét nem érte többet semmiféle szárazság.

Miközttink pedig, falkáztól falkához, cserénytől cserényig szaladt a hir, hogy a szomjas bika belevágt a szarvát a földbe s isten csudájából forrás fakadt onnét. Aztán eszt sokan járta a kut csudájára. Híre szaladt, hogy ki és ki nem, a boldogság szüzet látta benne, kétfelül két égő gyertyával, de én nem tudom. És is elmentem nézésire, este, éjszaka évadján, sokszor, de nem láttam, fiaim, semmi csudát. Csak

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Rovatvezető: Monostori Károly.

Foszforsavas mész nyújtása állatoknak.

(Felelet a 333-ik kérdésre.)

Habár egyenlőleg vagy-ipar természetgyárnak nagyhagy, a takarmányoszlást sokoldalú hasznosságát magasztaló hirdetésszerűen szerezni nem tanácsos is, kétségtelen mindenek előtt az, hogy a foszforsavas mész, ha arzenikumot és klórt nem tartalmaz, hanem azokban nyujva se veszélyes, sőt annyan előnyök a szervezet által fel nem használó fölösleg az állatokban a trágyába át, a növényzetre is hasznos. Az, hogy az állati szervezetben a foszforsavas mész kitűnő szolgálatot tesz, minden kétségen felül áll.

A szervezet ugyanis csontjainak felépítésére és szilárd állapotban való tovább tartására is előrendő mennyiségű ily többlettel szükségel s ezt természetesen a takarmányokból kapja, amelyekben azonban ritkán foglaltatik az a mennyiség, amelyre szükség van.

De foszforsavas mézre különös nagy szükség van a magzatát felépítő vemhes állatok és a tejelőnek is, mert a szervezetből a vemhes felépítéséhez és laktációra a teje, sok elvonatik; szükség van foszforsavra az idegeknek, izmoknak is, baj tehát, ha a takarmányban kellő mennyiség nem foglaltatik.

Nincs meg a kellő, mennyiség különösen a nem természetes takarmányfélékben, névszerint pl. a moslékban, répaszeletben, sörtevényben stb. de gyakran nincs az a kellő mennyiség a természetes takarmányokban sem, ha pl. azok kelt, rossz talajról kerülő hitványabb minőségűek.

Ílyen foszforsavas mészben szegény takarmányokon élő állatoknál aztán különösen járulékos és nyaloképzés vágy, lágy-csontság és csontfelfügglás mutatkozik, oly bajok tehát, a melyek nemcsak mindkivül kellemetlenek valamely tenyésztésben, hanem ártalmas is, sőt úgy látszik, hogy az

békát, fiaim, csak, de azért dicsértessék, a ki azt a vizet fakajotta.

Éddig a pásztor-mose.

Az után már nem történet, hogy előbb a kórmók, úgy magának a városnak, majd a szomszéd helyeknek a népe elkezdett csodájára járt a kuttak és kezdtek nevezni Szent-Kuthoz. Sánták, sebesek, mindenféle bajosok mosóutak vizében és horták messze földre orvosságul. Pünkösdtől másnapijn, Kisasszonykor, Mária nevenapján százával, ezrenként énekeltek a kut körül az ismeretlen kelésű melódiait:

Ferezesszállási pusztában,

Oh Mária . . .

És a többi.

Maga az egyházi hatóság volt az első, a ki a „szenz-babonát” meggátolóni igyekezik. Míg a város püspök is kárhoztatja, tiltalmazza a Szent-Kuthoz való járást. A város bírja meg, hogy az egyházi tiltatásnak radikális fogantat szerzesen: betömötte a kuta.

Hanem a bőséges, erős forrás átverte a földet, keresztülzúvárgott a belémetemelt föld széléin, kisorsult és buzgott tovább. Elhírd járult, hogy a forrás betömését elrendelő bíró (anyagi gondok miatt, szegény) megháborodott.

S ha a föld százan jöttek csudájára a kuta, most jöttek ezren, ha hittek erejében ezren, ez tán hittek tízezeren. Egy hízel és világi hatóság azt mondta: a ki hitte, az t babonátok erősebb, mint az én hatalmam,

is a barom, hanem az édes apám káromkodott:

— A napotokat, de könnyen pikáljátok, de könnyen hevertek. Tudom egy hónap mulva nem győzitek a dögbört hordani, a rovájt faragni.

Olyan alhók jártok, tudjátok, hogy most leeszek! Zengett, villámolt körül az ég alja, de csak nem tudott megeredni az eső. Száraz lilasziben kelt föl a nap mindég. Úgy megszikkadt, kiélesedett a fű, hogy sebes lett a jószágnak a szája tüle. És kiapadt minden eleven víz. Ami megmaradt az erők gödreiben, sulyosabban, az is úgy tele volt mindenféle istenvertő fereggel, hogy meg nem itta a jószág, riogva, bőmböve futalomt meg tölle.

A bikákat, nem volt erőhatalom, aki összeratarta; kivágtak egyenkint s bugva, rugkapálva kerestök jobb helyet, kerestök vizet. Messzűnben hallatszót sokszor a szarvak csattogása, ha két-két ilyen veszett állat valahol összalikkozott.

A gyp meghasodszott, úgy kiszaladt. Próbatűnt kuttak ási. A legzsengebb „hideg-lapason” se akadunk forrásra. Úgy voltunk már, hogy áthajtuk mind az egész barmot Tuladunára harmadabb való kitartásra.

Egyszer, egy száraz fűtetmesző este, mind a mind a hat szőkötököt bika összefogó volt, olyan bugás, bomblós, bögés hallatszót messzűnben, nappalodt fölül. Azt mondta az édes apánk:

elvételekben is szerep jut az ilyen ásványi részekben szegény takarmánynak, mielőnként foly, hogy ha a takarmányból hiányzó foszforavas mennyiségét mesterségesen, külön nyújtjuk állainknak kétségen kívül okos módon és módszerrel eszekezzük, mert vagy a bajok megelőzésére dolgozunk, vagy a kész baj gyógyítására tesszük meg a kellő intézkedést.

Ezekből érthető, hogy a foszforavas meszet nemcsak gyógy- és övszernek kell tekintelnünk a mondott bajok ellen, hanem valószínű takarmánynak, vagyis tápszernek is.

Ezen több irányú előnyös hatása és szükségessége a foszforavas meszének csak újabb időben lett ismeretessé, alkalmazása azonban igen régi kelti, különösen baromfi tenyésztésben, a hol a tojások légnyújúsága ellen adták.

A kérdéstevő manapság, mikor a takarmányoszliszt már jóval elősebb mint volt eszlőt, bármely alkalommal nagy adagokba nyújthatja azt, a mennyiben pl. mérés-mászája Bécsben (Carl Brockmann II/1 Kaiser Josef-strasse 27.) 9 frt.

Az adagok a következők: Hízó állatoknak, ha mesléken vagy répszeleten élnek, naponta 300 gramm. Lovaknak, tejelő és vemhes tehéneknek, hasas koszárknak — ha szabályos takarmányon élnek — 100 gramm. Csikókknak, borjúknak, sertéseknek 50 gramm. Baromfiaknak darabonként 20—50 gramm.

Ezek a nagy adagok s $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{4}$ -ad részüket képezik a kis adagokat.

Takarmányoszlisztet egyébiránt a „Hungária” műtrágyagyár is Budapesten szállít. Kiszámlált levél alapján szerint 75 kiló 16 frt; 50 kiló 12 frt; 10 kiló 4 frt és 5 kiló 2 frt, tehát jóval drágább, mint a bécsi. Hogy miért, nem tudom. Nem lehetetlen, hogy most ezen gyár terménye is elősebb. Δ

Két minutás ló.

Az 1609 méternyi angol mérföldtel fignye vagy poroszálva bejárta már egy némely amerikai ló 2 perc és néhány másodperc alatt, sőt az Alex nevű kanca

— elvélre senkinek sem ártotak az istendi-cserelettel. S kihasítottak, fával bujtítottak a kut körül egy tsz, tizenkét láncos területet, a zarándokúknak enyhére.

Sok évitődike annak, azok a fák óriásokká nőttek, kivált az szil, meg a kőris. A buscoskó félirőlök kápolna épült, a kut felé ékes, oszlopok födél, bele szivárvány, s a kápolna megett: iskola. A pusztát felvett-tották régen, bogárhajtás kis tanyákból föl-detűró, iparkodó nép lakik, csak a leg-őregre tud még estenden a régiekről beszélni, az ezérvél való csodárolók, a kivért bikárolók, a kihalt, elzúllott, elparaszottat pásztor-hadakról...

Most, Kiszásonnyapján kint voltam a Szent-Kútságy egy-két postá vendégemmel. Hívtessék, kellemetlen idő volt; nem volt több két-háromperc buscsnál. Hanem messzinnem valók: Halasról, Jankovicszról, Szent-Mártonból, Szegedeből.

Egyikünk, anélkül is fahitú, kemény ember, nem állta meg szó nélkül:

— Iszony! A tizenkilencedik század végén; okkora butaság... A kuton túl van egy kőmedence, abban mosakszának a bajosok, sebesek, nyavalyások. Terdeikből kiserked a vér, mire a medencézt térdem körüljárják.

— Botrány, — mondta imént említett emberem.

2.00 $\frac{3}{4}$ idővel az ügötek között, Róbert J. nevű heréd pedig 2.01 $\frac{1}{2}$ idővel a poroszák között világrekordot teremtett, de maguk az amerikaiak se voltak elkészve arra, hogy ez utóbbi hallatlan rekordot valamely ló egyharmad leveri. A dolog azonban megesett...

Mint az amerikai lapokban olvassuk, folyó évi szeptember hó 10 én New-Yorkban John R. Gentry nevű poroszálk esodór az angol mérföldtel 2.01 $\frac{1}{2}$ perc alatt futotta be s erre szeptember hó 24-ikén avval duplázott rá, hogy ugyanazon távolságot 2.00 $\frac{1}{2}$ perc alatt poroszálta be.

A poroszálk világrekordja tehát e pillanatnak a 2 paracet lehet a legnagyobb mértékben megközelíti és egyedszámra az ügötek világrekordját is (2.00 $\frac{3}{4}$.) felülmúlja. Valóban, egyetlen lépés még, s a 2 perces ló előttünk áll.

Amerikai szaklapok kifejezést is adnak abbéli nézetünknek, hogy ha a verseny alkalmasá minden kritikán aluli, széles és esős időben a poroszálk a 2 percesre meg lehet előttünk állana. Mert csak az időjárásnak tulajdonítják, hogy John R. Gentry a másodperczek amaz előnyözök esekély törtjét is le nem dolgozta.

A dolgok ilyen állásában már egy pillanatig se lehetünk kétségben aziránt, hogy a ló gyorsasága az említett két mozgás nemben még tovább is fokozható s hogy a két minutás ló imár nem tartozik a jámbor óhajások birodalmába. Erel szemben igazán csodálni lehet, hogy az angol telvérnél a sikverseny terén a sebességet számbavehetően fokozni 120 év alatt nem sikerült, de ezt annak kell tulajdonítaniunk, hogy a lovak nem időt ellen és nem rekordert futnak s nem is erre időmíttanak, hanem csak futási képességük lehető teljes kifejtésére és egymás puszták legyőzésére, a mi pedig nem mindegy.

Az egyébiránt bizonyos, hogy azt a sebességet, a melyet pl. az éppen szóba hozott John R. Gentry kifejtett a gyakorlati élet közönséges viszonyai között a lóban felhasználni nem lehet, valamint, hogy az a gyorsaság is, melyet egy-egy sebesebb sikversenyi produkál, rendszerint csak a versenyen használható. Am a törekvés mi-

Az odaváló tanító, hogy látta ingerültségünket, behívott:

— Gyertek, beszéljessünk odabent.

Bent is maradtunk azontul egész ebéd-utántig. A kápolna előtt minden nyegedőrában harangoztak, olyankor egy-egy köcsög buscus reszre hazafelé indul. Három-négy óra közt azian kimentünk szétzenni. Akkor már kevesen voltak, csak olyan magános lézengők. Itt egy valamely fának borulva, ott egy a stációs oszlopnak dülve, vagy a kápolna küszöbén.

Soká elnézünk egy sárga selyemszoknyás, igazi módosan öltözött asszonyt, aki egy feszületet kerülgette térdén, valami leírathatlan, valami kibeszélhetetlen volt az arca kifejezése.

— Gyertünk innen, — mondotta a vendégem.

En meg lehetőleg közelebe ferköztem, de hátál nek, mintha most gyönyörködőnek először a széklet képmén, amelyek a szent Veronika esetét ábrázol.

És hallottam annak az asszonynak az imádságát:

— Édes Jézusom, szerelmes jó Istenem, győgyítsd meg, győgyítsd meg azt az én egyetlen nyomorult gyermekemet...

Aztán, hazafelé az uton, elbeszéltem az emberemmel, az asszonyt, a széklet képmén, a szent Veronika esetét, a hatmalma állt annak, a minék a neve: hit...

nél sebesebb lovak, névszerint tenyészállatok előállítására és illetéleg minél sebb rekordok elérésére okvetlenül idekötök, különösen ha a sebeség mellett a kitartási képesség is komoly figyelemre méltatást és szigorú ellenőrzésre méltóvá válik.

A sikversenyek terén ez már az aránylag rövid distancziák miatt se méltatható kellő figyelemre, mivel a célj különben is csak az, hogy a ló hamarabb érjen, már akár egy hosszal, akár félfejjel a célpöntöz és pedig pl. 960 méterrel akár 56 másodpercz, akár 1 perc és 15 másodperc alatt. Az ügötes poroszálk versenyi közönségének egy, hanem több futamból áll s pl. John R. Gentry is 3 futam közül a 2-ikában érte el a mondott rekordot, egy 5500 dollár értékű magánfogadásnál, Star Pointer nevű, szintén kiváló poroszálkával mérven össze erejét. Azon alkalommal tehát nem kevesebb, mint 4827 méter futott be és pedig a következő rekordokkal:

1-50 futás 1609 méter 2: 03 $\frac{1}{4}$ perc.
2-ik " " " " 2: 01 $\frac{1}{2}$ " "
3-ik " " " " 2: 05 $\frac{1}{4}$ " "

Már a 2: 00 $\frac{1}{2}$ rekordot egy mérföldön vagy egyetlen futamban érte el a „kis sárgának” alkalomszint esodór, a melynek ezen főnomenklijumunkját 20.000 nyi néző fogadta a legnagyobb meglepetéssel és tünnetessel.

Ilyen eredmények, ilyen tények, tudatában nem lehet csodálunk, hogy akadnak szakemberek, a kik a hazai jücker tenyészésben csudákat nemek jósolni a, a szép recordra amerikaiak, törökök után, hárfelleg-szint szerint nagy megfontolással igényel kitűnő hazai jückerünknek ily anyagval való nemestítésére akkor, mikor oly telvérekké állanak rendelkezésünkre, a minő pl. Kozma, Ignész, stb.

Mert azt egy pillanatig se kell hinni, hogy a nagy ügöte képességet csak öröklőn lehet a széklet képmén, a melynek az itt szabhozottához hasonló recordot felmutató individumokat időmítás is teszi, s hogy hazánkban a különben respektábilis rekord a mi jückerünk nál nem javul, az nem annyira a nemző anyagnak, mint inkább az időmítás és kipróbálás hiányainak tulajdonítható.

Mielőtt tehát vért követernék, nyuljunk a hónálj alá energikusnak és ezédszeren az ügöte versenynék s az erre való szakértelmen időmításnak, aztán majd megajtuk, hogy nem kerül-e nálunk is 2 minutás ló. Ha nem kerül, hát ám lüssük azt az amerikai, hogy mit tül a tenyészésben nálunk kiterjedésben is eszelekedni; de ha anélkül is kerül két minutás és mellé egyötös ló is, akkor produkáljunk magyar ügötes s hagyjuk a trottert és pacer-t másnak.

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZET.

Boravateröl: Szállander Gyula.

Wangenheim-féle tőzegmoha-fedél.

Gazdasági épületeink befűtésére a kátrányos és aszfaltos fedelmekhez látszanak legelősebbeknek a legelőnyösebbnek lenni. Kis súlyuk a többi fedélhíjnl jóval könnyebb letételeket, sima hűsáncokból felületük lapos hajlást enged meg, midátl a padlás tere jó kihasználható válik. Ép állapotban, eső, hó, sőt por ellen is jól védik meg a padlást s felépítésük is kevesebb költséget igényel, mint bármely más tűzbiztos fedőanyag. Így, ha hosszabb ideig tartandós s fenartásuk nem követelne oly gondos felügyelést s a mi fő, oly sok ki-

adást, bizony kár volna mást, mint tető-lemez épületnek befedésére alkalmazni. A kátrányos lemez az idő behatása alatt azonban tudvalevőleg sokat szenved. A nap kiszárítja a felületet, elpárologtatja, az eső pedig vízzel oldható részeit kimossa. Konzerváló anyagától ekként megfosztva, a lemez törékeny lesz, megrepedezik a víz hatása miatt.

Ezt elkerülnünk csak időnkint újabb bekenés által lehet, a mi négy-szögletesen körül átlag 8—9 krba s így egy rendszeresen ismétlődő, nagyobb feleleteknél már igen jelentékeny kiadásba kerül.

Az aszfaltal impregnált lemez már határozottan nagyobb haladást mutat, mert az aszfalt sem könnyen párolog, sem vízzel oldható alkotórészeit nem tartalmaz, s ezért ennek eset, nap nem is árthat meg annyira. A konzerválást azonban ez sem nélkülözheti teljesen.

Ezen gyakori, sok munkába s még több pénzbe kerülő kátrányozás elkerülésére már számtalan anyagot kipróbáltak. A legjobbnak azonban vajmi kevés eredménye volt. Legújabbak csak emlegették bár Wangenheim találmányát, mely a kátrányos lemez összes előnyeit annak hátrányai nélkül egyesíti — egy oléós s miniatűr telítettségben megfelelő teórt szolgáltatata.

A Wangenheim-féle fedélhézárak javarészt a tőzegmoha képezi, mely többféle kátrányos talajjal keverve, egy a facemenhez hasonló, de annál jóval oléosabb anyagot eredményez. Tíz-tizenöt cm vastagságban a tetőzövegbe beültetve, a tőzegmoha egy teljesen összefüggő, minden toldás s hézag nélküli felület képez, mely aránylag nagy vastagságok közöttében az idő befolyása által nem szenved s ezért jó hosszú ideig pulis s ruganyos marad.

A tőzegmoha alkalmazását a 230. ábra mutatja. A fedélhézár lapos hajlatú legyen, maga a tetőzöveg pedig egyenes mértékű legyen. A lejtés erősebb, az 1:10, vagy legfeljebb az 1:8 arányos hajlás, mert túl meredek tetőfelület, a nap heve alatt erősen meglágyult anyag már könnyen lecsúszhatne.

Uj épületnél a tetődeszka borítást előbb másodrangú, vékony kátrányos lemezrel befodintjuk s csak erre kerül a hideg állapotban, már elkészített tőzegmohát. Csak nedves s hívós napokon tanácsos a tőzegmohát fölmelegíteni használni.

Wangenheim szerint a tőzegmoha réteg, már megrogadt kátrányos fedélmezezőtök konzerválására is sikeresen használható. Az ilyen fedéllet tanácsos a bekenés előtt híg kátránnyal beletintni, mert a teljesen kiszáradt lemezre tőzegmoha nem ragad. A tőzegmoha egy métermázsáját Lindenberg stelli gyáros 450 forinttal szállítja. A kész fedőeset a hozzávaló anyaggal és munkával együtt, e céz négy-szögletesen körül a felület nagysága szerint 80—85 kr számít.

Régi épületeknél, ahol az alsó lemezlap már meg van, a burkolás négy-szögletesen körül csak 60—65 krba kerül.

Hosszabb ideji tapasztalataink e fedőanyagról, mely alapján véve, mint láttuk, nem egyéb, mint a péplemezek jobb konzerváló anyaga — ugyan még hiányzanak, de úgy összetétele, mint alkalmazásának módja nagyobb állandóságra engednek következtetni.

Sz. Gy.

EZREDÉVES KIÁLLÍTÁS.

Malomipar az ezredéves kiállításon.

A malomipar a szesziparral egyetemben nálunk egész a jelen század közepéig kizárólagosan csak mezőgazdasági ipar volt s a mezőgazdasággal szoros kapcsolatban állott. Ez időben a gabona őrlése még egész primitív berendezésű, a víz vagy szél ereje által hajtott malmok, továbbá a száraz malmozás történt. A midőn azonban a gőzör alkalmazata az iparban mind nagyobb mérvű alkalmazást lelt, keletkeztek a gőzmalomok, a melyek azután a malomipart mezőgazdasági jellegűből majd teljesen kivették felettük.

Halhatlan emlékü hazánkfiának, Szé-

Hogy a hazai gőzmalom nagyságáról fogalmat alakthassunk, felmentem, hogy egyike legnagyobb malmainknak, az 1863-ban alapított első budapesti gőzmalom-részvénytársaság gőzmalma 2200 lóerőjű gépekkel dolgozik, s évente 1.350.000 q lisztet 670 l 12 millió forint értékben.

Malomiparunk fejlődéséről felvilágosítást nyújtanak a statisztika adatai. Ezek szerint volt:

	1863-ban	1886-ban	1895-ben
gőzmalom	14	910	1,843
vízmalom	70	81	223
egyszerű vízimalom	13,474	12,489	15,194
szőlmalom	475	650	712
szárazmalom	7966	3197	2,033
Összesen	21,999	17,327	20,005

az 1895-ben megvált malom közül azonban csak 5% volt olyan, a melyik tulajdonképeni gazdasági ipari malom közé számított.

A fennebb felsorolt malmok közül a gőz és vízmalomok évente mintegy 20 millió q, a vízimalomok 6—7 millió q, a száraz és szőlmalomok mintegy 0,5 millió q bunt 670 l-nak meg, vagyis az évi termének mintegy 60%-át. Ezen lisztnak tetemes része a külföldre exportáltatik. Így p. o. 1894-ben kivittették 6.441,549 q lisztet 80.819,462 frt értékben.

Ezen fejlett ipar mellett kívánatos volt, hogy malomiparunk az ezredéves kiállításon megismerje magát, hogy ez sikerült, annak tanúbizonyossága a kiállítási nagy köruton az iparszarnok közelében lévő külön ipari malomipari kiállításon megismerjük, ahol, hogy mily ezrelé épült, elúrulja a tetőzetten látható szőlmalom.

Ezen csarnokban találjuk 54 malom, árragyóony és tisztáneműgyári kiállítást. A kollektív kiállításhoz

tehát a malmoknak csak elenyésző száma veszt részt; jól maradt a többi?

A XIX-ik csoport katalogusa szerint ugyan a kollektív kiállításhoz részt vesznek a legkisebb vidéki, valamint vízimalomok is, ez azonban sajnos, a legkisebb vidéki malmok kiállításhoz nem birtam megtalálni. De hát ne vegyünkünk az öröm közé ürmöt, ne kutassunk, mi az oka annak, hogy a kollektív kiállításhoz oly kevesek vettek részt. Akik az utóbbi évek ez irányú mozgalmait megfigyelték, könnyen megtalálják az elmaradottság okát.

Térjünk már most vissza a malomipari kiállításhoz!

Nem tagadható el, hogy a malomipar kiállítása igen szép, s nemcsak a szemet gyönyörködteti, hanem tanulságos is. Tanulósággá teszi a kiállítást a malomiparra vonatkozó statisztikai kimutatások és a magyar, valamint a külföldi buzákra vonatkozó tanulmányok.

A pavillon jobb szárnyán belépve, egy előcsarnokba jutunk. Itt találjuk az ország különböző vidékeiről és a külföldről összejuttatott buzamintákat, a belőlük készített liszt és korpát, a chemiai elemzés és a liszt sültétségének feltüntetésével. Itt látjuk a termelésre használt talajok mechanikai és chemiai összetételét feltüntető táblázatokat.

230. ábra. Wangenheim-féle tőzegmoha-fedél.

chenyi István grófnak köszönhetjük malomiparunk mai nagyságát és rendkívüli fejlettségét. Ő volt az, a ki a műrlést nálunk meghonosította és ezzel a magyar lisztnak kiváltást az egész világra biztosította. A mint ugyanis a magyar liszt ki-tünő tulajdonságait a külföldön megismer-ték, a lisztkivétel évről-évre emelkedett s a szükséglet fedezésére egymásután keletkeztek a kisebb és nagyobb gőz- és vízmalomok. Ezzel körölvé járt a magyar malomipar technikai fejlődése, a mely a magyar szak-főirőknak a külföldön is elismerést és dícső-séget szerzett, a mennyiben az egész kül-föld malomipara igyekezett a magyar víz-malmok követésével a műrlést meghono-sítani és fejleszteni.

Természetes, hogy a magyar liszt a külföldön nem szerzett volna oly hírnevet, ha nem lenne annak oly kiváló tulajdonsága, a minővel a többi országok lisztjei nem dícsőreldhetnek, t. i. magas sikértartalom s az ezzel összefüggő kitűnő kelkőpesség s nyújthatóság.

Az első gőzmalom az 1839-ben alapított hengermalom volt, amely a pesti hengermalom-társaság tulajdonában — természetesen kőhővel — még mai napon is fenn-áll. Ezen malomban jelentő 55 szakmányos és 205 napszámós dolgozik.

országban általánosan használnák, továbbá hogy a kézi forgatás 70—100 cm. mélységre a legelővezető esetében 20—24 méterre kerül. Ez utóbbi állítások az ezekről alább maga is elene szőlő, a mennyiben egy két. hold forgatási költségét a legkedvezőbb esetben 150 frtra teszi, ez az összeg pedig □ ölére csak 93 krajczárnak felel meg.

Önkényes és meg nem okolt állítások: hogy „azon talajnevek, a melyek fizika és kémia jesszetelölénél fogva az amerikai állítások szerint és művelésnek kiválóan alkalmasak, a melybe forgatást nemcsak, hogy meg nem kívánják, de sőt a mély földforgatás számos esetben az állatvétel fejlődésére fölötté kéros befolyással lesz.” Hisz az amerikai fajfák tenyésztésére legalkalmasabb talajok a mély termőrétegek szoktak lenni; a legkézi evidens, hogy a talajnak ezeknél a legelővezető, mert ily esetben a forgatás után is úgy a felső mint az alsó forgatott rétegekben jó talajunk lesz. Odább ezekről maga is azzal indokolja a mély forgatás gyakori kéros voltát, hogy a termékeny rétegek ott általa fölöznek, úgy magasságra, melyben csak a szőlő gyökérzetével minjárt kezdetben érintkezhetnek. Azok a talajok, melyek az amerikai talajok képi tárgyára nézve, de a tényeknek azon állítás meg felel meg, hogy „a szeliden lejtés, sikabbs fekvésben a legelőben esetben közt, *vaaraluma* agyagtalajok vannak” — de határozottan önkényes az ezek után következő állítás: — *ott a talajmely rigolozás nemcsak fölözés költségét akar, hanem a termékeny föld tulajdonos tulajdonos és a két talaj rétegeinek reorgánizálás által a szőlő gyarapodására a legkedvezőbb állapotot teremti, mint ezt a gyakorlati tapasztalás számos esetben bebizonyította.*” Elfogadható csak úgy volna ez állítás, ha valóban talajmely forgatásról mondaná az idezeteket, de hisz a t. ezikkirő 70 cm.-t is már talajmely rigolozásnak tartja és mondia. Alább ez az állítás, hogy az általa ajánlott mód szerint Sack-féle mélyítő ekével 45—50 cm. mére forgatott talajban a 35—40 cm. hosszú vesszők alsó gyökereikkel mindig lesz, termékeny földbe jutnak.”

Első sorban is nem áll, hogy bármi Sack ekével is nagyobb területet általa 45—50 cm-re meg lehetne forgatni. Jól megjegyzendő, hogy nem megmüvelésről, (mert az általában végezhető ily mély munkát is), hanem megforgatásról van szó. Ily mélységet talán el lehet érné egy próbára szántott barázda, de semmi körülmények közt egy nagyobb területen.

Föltéve, de meg nem nevezve, hogy az lehetőséges, még így is az állítások, vesszők alsó része egy forgatatlant talajréteg határára, vagy ahhoz nagyon közel fog kerülni, úgy, hogy alig kezdi meg a gyökér fejlődését, forgatatlant talajba jut s úgy kellé természetesebben mint táplálkozásának akadályokkal könnytelen megküzdéni. Épp a 40 cm.-nyi talajmélységtől a 70—80 cm.-ig terjedő mélységre az, melybe a szőlő alsó gyökereit bocsátja a melyben azok szágóznak; épp ezen rétegek kellé lazasságáról és tápanyagtartalmáról kell gondoskodniuk, ha a növény első fejlődésének kedvezni akarunk. Ha tehát a felső legtermékenyebb talajrést erre a mélységre juttatjuk a 70 cm.-es rigolozással, az nagyon helyesen és célszerűtenségtől van.

Még az esetben is, ha csakugyan tartanunk kellene az alsó termékenyebb rézének fölözne hozásától (pl. ha a talaj felszínét ezáltal nagyon világossá tennék, mi az amerikai fajfákra tudvalegölve hátrányos) nem a sekély forgatás által kell ezt elérkennünk, hanem oly módon, hogy a fellajzóknak a legelővezető által forgatott talaj meg azután a felső földet ismét visszahelyeztetjük reá.

Az egyetlen komoly érv a mélybe rigolozás ellen és a sekélybe fogatos rigolozás mellett a költségek különbsége lehetne. De ki fog országunk földjeit, csak azért mert olcsóbb.

Egész másfént áll a dolog, a t. ezikkirő által szintén érintett gőzforgatás tekintetében: Gőzökével igen jól lehet 70 cm.-ig sőt mélyebbre is, meglehetősen tökéletes földfordítást végezni, miert is a Fowler-féle gőze a művészkésletre e téren előnyvel helyettesíthető.

A forgatos eszközökkel való forgatás csak mint mely talajművelés vehető számba, s soha sem helyettesíthető előnyvel a mélybe kézi vagy gőzeke forgatást. A t. ezikkirő ur érhető el eredményeket ily talajelőkészítéssel, de azok semmissesre sem bizonyítja a jobb munkának felesleges vagy kéros voltát, leelőfeljebb csak azt, hogy kiválóan kedvező körülmények között dolgozott, hol az ily extensív munka is meghozta a maga sikerét. Ennek ellenében szükség esetén konkrét eseteket vagyok képes felsorolni, melyekben a kellő forgatás elmulasztásával helytelenül alkalmazott takarékoság vajmire többre is alább megbosszolta magát.

Azok törvények, melyek bizonyos állami kedvezmények feltételül a minimális 70 cm. mélységre való forgatást szabják meg, ebben nagyon is megokolt intézkedést tartalmaznak a szét haszn, sokadmagammal vagyok, midőn azt állítom, hogy szőlőesztőlünk határozott kárának válnék, az exkuzíválták meg, disszertáció, oly fontos a alapvető dologban, mint melyen a földtalajnak az áltetésre való előkészítése.

Wimmer Károly.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rövevezető: Dr. Hutyra Ferencz.

Védőoltások a sertésvész ellen.

× Ezen ezim alatt a „Köztelek” f. évi 591 számában Fuchs Andor t.-szk.-mikiósi állatorvostól közleményre jelt meg, melyben Fuchs Andor rá, a k. „szermojtás”-ával elérhető eredmények tanulmányozására szintén ki voltam küldve, „szermojtás”-ának javára hivkozott. A tényállás teljes megvilágításra ezjából és azért is, mert nevezett ezikkben rán hivkozás történt, szükségesnek tartom természetéről is néhány, a hely színein szerzett adatot közölni.

1. *Kovácsy Zsigmond* p.-püspöki uradalmában képzett majorban először a fialélt és 1893 uralg és eselőszégi sertésököl által falkában t. évi április 16-án lépett fel a sertésvész és május 20-ig vagyis öfhet által az eredetileg 102 dbból álló falkából 25 db, azaz 24,27% el is hullott. Május 21-én a 78 úbra leaptad falkában 32 db sertés a Fuchs-féle szermojtással beoltott, míg a falka többi 46 db sertése ojtatlant maradt, de a beoltott sertésökkel, mint az előbbi, így ojtás után is egy falkában járt. Ugyancsak az ojtás napján az említett falkába 8 db oly kan kevertetett, melyek addig más majorban nem fertőzött falkában voltak elhelyezve, a 8 db kan, mielőtt a falkába kevertetett volna, szintén a Fuchs-féle szermojtással beoltott.

Az ojtás eredménye az lett, hogy míg a nem ojtású 46 db sertés között, melyök, mint már említettem, a beoltottakkal folyton ugyanegy falkában jártak, egy sertésvészesség sem fordult elő a beoltás után, addig az ojtott 32 dbból május 21-étől jun 20-ig 5 db. sertésvész következtében elhullott.

A falkába a beoltás napján kevert, teljesen egészséges előzetesen, szintén a Fuchs-féle szermojtással ojtott 8 db kan enyhébb-súlyosabb alakban mind megbetegedett és 1 db el is hullott, 1 db maradt lezsarott.

2. *Gr. Almásy Kálmán* p.-szk.-tanácsai uradalmában 4 sertés falka ojtottat Fuchs-féle szermojtással.

a) Dénés-major egy istállóban 506 db 3—4 hónapos malacokból és 1 dr 1/2 éves vezérmalacokból álló falka volt elhelyezve, melynek egy jóval kisebb része igen satnya volt. E malacok között május 2-án két sertésvészesség jelentek. Két nap múlva, május 4-én a 1/2 éves malacok kivételével az egész falka a Fuchs-féle szermojtással beoltott. Az ojtás utáni 8-ik naptól kezdve az addig szórányos megbetegedések és elhullások sürűn kezdtek jelenkezni, különösen nagy arányoktól öltöttek az elhullások a sermojtás után 2 hétre fogatosított orbánc elleni l. ojtás után. A falkából június 24-ig az ojtás előtt elhullott 2 drbot nem számítva 312 drb vagyis 62,02% hullott el sertésvész következtében. A falkával mindig együtt járó 1/2 éves vezérmalac, dacára hogy Fuchs-féle szermojt ojtva nem volt, nem betegedett meg. A satnyakból kb. 30%, az erősebbekből kb. 60% hullott el.

E malacokfalkába a sermojtás után 12 napra 12 drb válassított malac kevertetett, a nélkül hogy előzetesen vagy az ojtás napján beoltásosított volna. 14 nap múlva a nem ojtott 12 dr-ból egy malac elhullott, a többi pedig később sem betegedett meg.

b) A Dénés-majorba éjszakra bejárt, nappal azonban a majorhoz tartozó u. n. Ibez-jársában legelt eredeileg 156 drb kezelt. A koczfalka a május 9-én eselőszégi sermojtás alkalmával meg egészséges volt. Az ojtás után a napra, május 12-én a falkában is fellépett a sertésvész, melyben jun 1-ig megbetegedett kb. 60 drb és elhullott ezekből 15 drb. Június 18-án a falka, a súlyos betegek kivételével, újra ojtattat a május 25-én beállított 4 drb koczfal, melyek tehát egy hétig ojtatlant jártak a fertőzött falkában. A másodszor ojtás napján a 145 db-ból leaptad falkából 24-ig, vagyis 15 drb hullott el. A falkában az összes vesztéseg ezek szerint 30 drb vagyis 18,75% volt.

c) Május 1-86 napján ugyancsak a Dénés majorban volt 203 drb 1/2 éves süldő, melyök, miután köztük a sertésvész már fellépett, de elhullások még nem jelentek, egy már körülbelül 4 km.-nyire eszt tanýára hajattak át, ahol az ojtás megelőzőleg közölök 15 drb lehullott és 35 drb betegesen állszítottat, ojtás előtt vesztéseg ezek után 50 drb, vagyis 24,63% volt. Május 7-én a visszamaradt 153 drb szermojtással beoltott. Az ojtás után 3 napon belül körülbelül 20 drb bágnyolt volt; az ojtás után a falkából elhullott már 5 drb, vagyis 3,2%. A beoltás tartama alatt észlelt összes vesztéseg 55 drb, vagyis 27,06% volt.

d) Az Uj-majorban elhelyezett 256 db 1 1/2 éves hizök közül a május 5-én napjain felépített sertésvész megkeztében részint elhullott, lezsarották és betegesen állszítottat 54 drb, vagyis 21,09%. Május 7-én a 196 úbra leaptad állomány beoltott. A beoltás után az állatok kevés kivétellel mind megbetegedtek bágnyásodás, étvágyatlanság, súlyosabb esetekben véres hányás és véres vizelet tünetei között. Az ojtás után a 196 drból elhullott 17 drb, azaz 8,67%. A járvány tartama alatt összes vesztéseg 71 drb, azaz 38,40%.

A Dénés-majorban és az Uj-majorban elhelyezett eselőszégi sertésököl, melyek nagyreszt fiatal sertésököl állottak és szermojtással ojtattak, a beoltás szerint sok hullott el, az elhullatok számát azonban megtudom nem sikerült.

A központi majorban az uradalmi kaszárna 13 db nem ojtott malaca. Közül 5 db azaz 38,46% előzetesen ojtott sertésvész következtében. A malacok egy istállóban tartott és azokkal együtt járt 4 db öreg kocza közül egy sem betegedett meg.

Ugyanezek az imént említett majorban a celsédéségek kb. 200 dbból álló falkájában (mely kb. felérésben öreg és ugyanannyi malacz sertesből állott), dacára, hogy a sertesek nem ojtattak csupán 80 db, azaz 15% hullott el sertésvész következtében.

Az uradalom nem is a fentiek szerint a sermojtás a járvány felújításának a) alatti falka kivételével, melynél mindenesetre a más nem fertőzött tartózkodási helyre történő átthajás bir kedvező befolyással a járvány természetére nem akadályozta meg. Az ehullási százalék a sertesek korához mérten elég magas fokot ért el ugyan, de igen nagy mérvet még sem ért el. Ezt azonban koránsem lehet a sermojtás hatásának betudni, mert az uradalomban volt és nem ojtott többi sertésfalkában — mindig ugyanazt a kort tekintve — az ehullási százalék nem volt nagyobb, de sőt legtöbbször alacsonyabb is. Hogy egyes individuumok a betegség ellen bizonyos fokú immunitással bírnak és ilyenek nagyobb száma a járvány kedvezőbb befolyásra határozottan befolyással bír, eléggé illusztrálja az a) alatti malaczfalka, melylyel a 1/2 éves vezérmalacz minden egyvált el és dacára, hogy nem ojtattak, még sem betegedett meg; hasonlólag az ugyanezen falkába a betegség uralkodása alkalmával csopott s azután állandóan azaz féro, szintén nem ojtott 12 db malacz, melyekből csupán 1 db betegedett meg és hullott el.

2. *Gr. Almásy Kálmán* gyulai uradalomban szintén még sertésfalka részesült a Fuchs-féle sermojtásban.

a) Az Imre-majorban elhelyezett 56 db kan, melyek eddig teljesen egészségesekek látszóttak, május 27-én ojtattak be. Az ojtás utáni 3 naptól súlyosabb-enyhébb tünetek között az egész falka megbetegedett és jun. 23-ig közülük 12 azaz 21-42% el is hullott; 4 db jun. 23-án még súlyos beteg volt.

Ugyanezen majorban a celsédéségek 200 dbból állók (oregek és malacok), szermmal nem ojtott falkájában, dacára, hogy ezek az a) alatti kanokkal a betegség tartama alatt is egy viláhból ittak, egy megbetegedés sem jelentkezett.

b) A Nagy-majorban elhelyezett 235 dbból álló egy és fél éves szűd-falkában május 28-án lépett fel a sertésvész és a május 27-én 2-én nap mulva foganatosított sermojtásig közülük 7 db, azaz 2-97% el-hullott. Az ojtás után június 23-ig vagyis 27 nap alatt a beoított 235 dbból 67 db, azaz 28-38% hullott el és a járvány akkor még járban dühögött a falkában.

Az ugyane majorban volt celsédési sertesek között a bemonási szerint szintén sok hullott el, azok számát és a falka nagyságát azonban meg tudom nem sikerit.

c) A Körtvélyesi majorban 812 db 3—4 hónapos, jól táplált malacz volt elhelyezve. E malaczok május 15-én I. és május 27-én II. ojtattak sertesórbácz ellen. A sertésvész e falkában május 21-én lépett fel és kezdetben 1—3, majd 5—6 és 8—9 db el-hullásra vezetett naponként egy, hogy jun. 7-ig elhullott 108 db vagyis 13-30%. Június 7-én a II. orbácz elleni ojtás után 11 nap mulva a megmaradt 704 db a Fuchs-féle sermojtást beoított. Ez idő óta az ehullások száma folyton emelkedett, úgy, hogy egyes napokon 30—40 elhullás jelentkezett. Az ojtás után a beoított 704 db malaczból elhullott 505 db, azaz 71-73% és jun. 23-án még 50 db beteg volt.

Ezen malaczfalkával a betegség uralkodása alatt is egy legelőre, de nem egy falkában járt a celsédéségek öreg sertesek és malaczokból álló falkája, melyet szermmal nem ojtattak és ezek között egy megbetegedés sem jelentkezett.

d) A Körtvélyesi majorhoz tartozó hódalján 196 db öreg sertes (koeca és ártány) teljesen egészségesek állapotban ojtattak be. Az ojtás után 15 napon jelentkezett az első elhullás és június 23-ig elhullott 35 darab, azaz 18-22% és 20 darab akkor még beteg volt.

A gyulai uradalomban ezek után az ehullási százalék jóval magasabb volt, mint az előző uradalomban; sőt az ehullások a sermojtás után határozottan sokkal nagyobb mérvet öltöttek. Ehhez még az a figyelemreméltó körülmény járul, hogy a alatti falkában sermojtás után 15 nap mulva jelentkezett az első megbetegedés, melyet talán magával az ojtással hurcoltak be a falkába; bár lehetséges, hogy a fertőzés természetes úton is megtörtént, mert hisz az uradalomban akkor már dühögött a sertésvész.

Mennyire figyelembe kell venni az ojtás eredményének megítélésénél egyes individuumok, sőt egyes falkák bizonyos fokú immunitását a sertésvészszal szemben, mutatják az Imre- és Körtvélyesi majorban volt celsédési sertesek, melyek, bár állandóan beteg sertesekkel érintkeztek, még sem betegedtek meg; pedig az uradalomban a sertésvész az előtt még nem uralkodott és így gondolni sem lehet arra, hogy talán azért nem betegedtek meg, mert már átesték a betegséget.

4. *Lippich Gusztáv*nak Szajol községhez tartozó tanyáján 42 db legnagyobb borsz, anyakocából álló falka volt elhelyezve, melyek között május 15-én lépett fel a sertésvész és május 28-ig elhullott 13 db azaz 30-96%. Május 28-án a megmaradt 29 db a Fuchs-féle sermojtást beoított; az ojtás után elhullott a 29 db-ból 3 db, azaz 10-34%. A járvány tartama alatt elhullott összesen 16 db, vagyis 38-00%.

Az ojtás utáni eredmény felületes megtekintésre itt is kedvezőnek látszott, a mennyiben az ojtás előtt 13 db, az ojtás után csak 3 db hullott el. Csakhogy nem szabad figyelmen kívül hagyni az ojtási eredmények elbírálásánál az ojtás előtti elhullások számát, vagyis tekintettel kell lenni az összes vesztésre. Itt pedig a nagyrészt öreg sertesekből álló falka 38-00%-a hullott el, ami öreg serteseknél esakugyan olyan százalék, mely minden kezeles nélkül is nem mindig észlelhető, kivétel ez alól észlelhetők főképp akkor, midőn a kozéak a járvány tartama alatt malaczait szoptatják. Ez utóbbi falkában az ojtás nézetem szerint tekintetbe véve az ehullási százalékok, azért mutatott kedvező eredményt, mert a járvány már magától is szűnőfélben volt.

Végül *Fuchs Andor* nevezett ezikében hivatkozik azon kísérletemre, melyet a p-szt-tamasi uradalomban 10 malaczon végeztem. A kísérlet abban állott, hogy Kovásznay Zsigmond p-püspöki uradalmából kapott 4 drb és a Gr. Almásy-féle uradalomtól felajánlott 6 drb malacz cembőrről alá beteg tüdőből készített dörzselékből 93 centi fekszedtem be. A Kovásznay-féle malaczok teljesen egészségesek és nem fertőzött falkából származtak és előzetesen nem ojtattak a Fuchs-féle sermojtást.

A p-szt-tamasi uradalomtól felajánlott 6 db malacz, melyek a Dénes-majorban elhelyezett a) alatti malaczfalkából, melyből ezen időig már 235 db elhullott volt, származtak és Fuchs-féle sermojtást beoították, csak azután használtam el kísérletemhez, mert teljesen vízmentes és szermmal ojtott falka nem állott sehol rendelkezésre. A p-szt-tamasi malaczok azonban látszólag szintén egészségesek voltak, a mi kor a befekendezést eszközöltem. A beoított 10 db malaczot hely hiányában oly istállóban kellett elhelyeznem, melyben előbb

sertesek sertésvész következtében hulltak és az istálló még nem fertőtlenítették; azonkívül a 4 db nem fertőzött és a 6 db vérses falkából származott malaczot egyvált helyeztem el. Mind a 10 malacz az ojtás után napokon erősen sántított az ojtás helyen körülír falkámsa duzzantán fejlődött ki, a sántítás pár nap mulva megszűnt. A befekendezés utáni 8—13 nap közötti időben mind a 4 Kovásznay-féle malacz megbetegedett, de nem hullott el, hanem azokat a 9—22 közötti időben a kórisma betegsége állapította véget leszerattam. I dbnál a befekendezés helyén elváltozást látni nem lehetett. 2 db-nál lehetett tüdőgyulladás és ezenpén I dbnál volt jelen az ojtási hely körül sávós véromléss besűrűsödés, melyből következtetni lehetett, hogy a fertőzés talán onnan indult ki. Mind a 4 dbban találtam azonban elváltozások a tüdőben és belekben, melyek inkább a természetes fertőzés mellett szólnak, mely a fertőzött istállóban való sertesek falkából származott malaczoktól való közvetlen érintkezés következtében nagyon könnyen létrejöhett; e mellett szól az is, hogy az első megbetegedés csak a befekendezés után 8 napra jelentkezett, 3 dbnál pedig csak a 13-ik napra mutatkozott, mely idő a sertésvész inkubáció-tartamának kb. megfelelő.

A p-szt-tamasi uradalom 6 db, előzetesen körülbéli I hónapig Fuchs-féle sermojtást beoított malaczja mindvégig egészségese maradt. A látszólag feltűnő eredmény egészen kifogástalan elbírálása ezaljából kéresemre az uradalom a 6 db malaczot is készséggel leszeratta. A boncolásnál mind-egyik részben gyógyult, részben csak gyógyuló felben levő sertésvész nyomait találtam.

A kísérlet tehát abszolte semmit sem bizonyít a Fuchs-féle sermojtás sikeres volta mellett, miután a p-szt-tamasi malaczok már a mesterséges fertőzés előtti természetesen enyhébb alakban már átmentek a sertésvész, ugyan tehát a fertőzötök nem voltak a Kovásznay-féle malaczok közül, 3 db természetes fertőzés következtében betegedett meg.

Megjegyzem még, hogy bár alá való fekszedéssel serteseket csak ritkán sikerül fertőzni sertésvészszel.

Marok József.

IRODALOM

Az 1896. évi IV. országos gazdaságkongresszus tárgyalásai és gazdasági egyesületeknek a szövetség újjalakítására vonatkozó nyilatkozata. (Kiadja a IV. országos gazdaságkongresszus végrehajtó-bizottsága, bolti ára 2 frt.) A múlt hónapban lezajlott IV. országos gazdaságkongresszus tárgyalásait gyorsiori feljegyzések alapján a napokban adta ki a végrehajtó-bizottság egy veskos fizetésben. Mint ismeretes, a kongresszus főtagyát a gazdasági egyesületek szövetségének megalkatása képezte, amelynek megalakulását a kongresszus kimondotta. E kérdés körül nagy vita indult meg, melyet teljes egészében eltűrés vissza a szóban forgó kiadvány. A fúzet külön fejezetet képez a kongresszus megnyitójáról, a szakosztályokról, a zárulási; függelék gyantánál közzéle vannak a vidéki gazdasági egyesületeknek az OMGÉ.-hez intézett átiratai a szövetség megalkotásának tárgyában.

A kongresszus tagjai ingyen kapják meg e kiadványt, melynek szétküldését e napokban kezdték meg a végrehajtó-bizottság; nemtagok 2 koronáért rendelhetik meg az OMGÉ. titkárságánál.

Az ezredévi (IV.) országos gazdakongresszus elnökei.

Szinte ismeretlen a magyar sajátságban olyan arképezárnok, amely a gazdátársadalom vezérifráni számára helyt nyujtana. Pedig ebben az országban a gazdátársadalom erőteljes életműködésének szükségességét és jelentőségét talán felesleges is volna hangsúlyozni többé és felesleges volna bizonyítani azt is, hogy azok, kik ezt az életműködést megindítják, szervezik és irányítják, aligha kisebb hasznú munkát teljesítenek, mint a milyent a köztevékenység bármely más irányában teljesíthetnek.

Az ügyszerelemnek, a kártartásnak a komoly munkálkodásnak hatalmas arányát kívánja meg az a szerpör, melyet a gazdátársadalom egyes vezérifráni töltenek be; de megkíván ennél még többet is: az önzetlenséget, mert hisz a mi körünkben ritka van alkalomunk nyílt porondon látni a vezetőket; hasonlít az ő ténykedésük a titokbanvaló jót eslekvéshez, amiről hírharangja sem fűz. Csak egy-egy nagyobb társadalmi mozgalom alkalmával róhatja le adóját velük szemben a közlelmesítés; ilyen mozgalom volt legközelebb a IV. országos gazdakongresszus. Felhasználjuk ezt a ritkán ismétlődő alkalmat arra, hogy egy képszerűen bemutatassuk azokat, a kiket a kongresszus elnökei választott meg. Meg kell jegyeznünk, hogy a képszerűen hiányzik innen ugyanis a kongresszus két diszelnke, dr. Darányi Ignác, földművelésügyi miniszter és gróf Desseffy Aurél, az ÖMGE, elnöke, a kiknek arcképeit a közelmúltban volt alkalom bemutatni.

Ismert egyéniségek az elnökség többi tagjai is. Nagyrákóti és Kelemenfalvi Jankovics István, államai számvetésügyi elnök, a ki a kongresszus diszelnke volt több, mint három évtized óta fejt ki élénk tevékenységet a társadalmi téren. Élén áll több

Gróf Károlyi Sándor a kongresszus elnöke, egyike Magyarországnak legáltalánosabban ismert és tisztelt főúrának, buzgó apostola a szövetségi eszméjének, a Pest vármegye községi hitelszervezetekéi, — a téren hazánkban az első — az ő vezérifráni

alatt jöttek létre. Időt a fáradságot nem kímélve munkálkodott a gazdasági egyesültek szövetségének újjáalakításán s ha ez a szövetség létrejön, ugy bizonynyal emlékeztetnem kell maradására, hogy azt ugyazóval az. Károlyi Sándor mentette meg, mikor a kongresszus látogatásig Kiegyenlítőbizottság tagjává választották, melynek feladatát a tehetőség és munkás főúrának nem első próbáján volt. A mai eszméket uráló közgazdasági kérdésekkel évek hosszú sora óta nagy beavatottsággal foglalkozik, tanulmányai és szövegei révén nevét nem egyszer halottak emlegetni, sőt már a III. országos gazdakongresszus nemzetközi bizottságának elnöki tisztjével ruházta fel s ugyancsak a III. országos gazdakongresszus megbízásából ő terjesztette elő az az évi kongresszuson a nemzet. gazdakongresszus főbb eredményeit is.

III. gróf Széchenyi Imre kongresszusi alelnök a mezőgazdasági érdekek képviselőt tárgyalat I. szakosztályban töltötte be az elnöki tisztet, meglehetősen nehéz körülmények között. De ez a feladat a tehetőség és munkás főúrának nem első próbáján volt. A mai eszméket uráló közgazdasági kérdésekkel évek hosszú sora óta nagy beavatottsággal foglalkozik, tanulmányai és szövegei révén nevét nem egyszer halottak emlegetni, sőt már a III. országos gazdakongresszus nemzetközi bizottságának elnöki tisztjével ruházta fel s ugyancsak a III. országos gazdakongresszus megbízásából ő terjesztette elő az az évi kongresszuson a nemzet. gazdakongresszus főbb eredményeit is.

Jankovics István
a IV. orsz. gazdakongresszus diszelnke.

Gróf Károlyi Sándor
a IV. orsz. gazdakongresszus elnöke.

Gróf Széchenyi Imre
a IV. orsz. gazdakongresszus alelnökei.

Szabó József

ombarbírti játékon intézménynek, a gazdaságosság előtt azonban főként az ÖMGE. kebelében kifejtett munkássága révén ismeretes. A IV. országos gazdakongresszus főtagjának: a szövetség alapszabálytervezetékén fáradságos előkészítésében gróf Károlyi Sándorral együtt az oroszlan részt vette ki.

alelnök, mint az erdélyi gazdasági egyesület elnöke szerzett kiváló érdemeket a társadalmi munkásság terén. Mint a tanácsosoknak hivatalos kitérője a I. szakosztályban, az Ausztriával kötendő gazdasági kiegyezés tárgyalásánál elnökölt.

A mindennapi munkálkodás nehéz

járatu övényén jutottak a IV. orsz. gazdakongresszus elnökei azokhoz a díszes tisztekhez, a melyeknél többet jelent és szebb kitüntetések a gazdatisztárság legjobbjai számára sem osztozhatnak.

Vajha soha ilyen büszög, lelkes és önzenet harcosa lenne még a magyar agráriusoknak.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma: Oldal	
Tultermelés és éhínség.	1575
A IV. országos gazdakongresszus emlékei.	1583
Tárca. A szent kult. <i>Móva István</i>	1576
..... Névénytermelés.	
Az árpatermelés.	1576
..... Állattenyésztés.	
Foszforsavas mész nyújtása állatoknak.	1577
Két minutás ló.	1577
..... Gardasági építészet.	
Waugenheim-féle tözögömbe-föld.	1578
..... Kereskedés kiállítás.	
Malompari az erdővesztés kiállításánál.	1579
..... Kertészet, szőlőszőlés.	
A szőlő rigóizolása.	1583
Irodalom.	1581
Lévszékreny.	1582
Yegyesek.	1584
Kerekdedem, fűszede.	1585
Budapesti gabonafészék. — Votfmarvak. — Műtrágyák. — Heremagyk plomboxás. — Szeszűzlet. — Élelmiszekkel a budapesti helytakarony. — Budapesti takarmány- és állattenyésztés. — Gardasági és tenyészmarhavásár. — Budapesti vágómarhavásár. — Budapesti lovasár. — Könyvtári szerkesztés. — Magyarországi szőlőszőlőmarhavásár. — Ingatlanok átvétele (2000 ft per becsértékkel felül).	1586
Szerkesztők listéje.	1588

Kisebbségi a földművelésügyi miniszter Mező Gyula gazdasági akadémiai rk. tanár német tanár *Ulrich Imre* gazdasági tanintézet tanár gazdasági akadémiai rk. tanár neveket ki és szolgálatára névvel továbbra is magyarországi gazdasági akadémiahoz osztotta be. — *Fereny Fereny* és *Kar Ruzó* gazdasági tanintézet segédtanárak, ideiglenes minőségben gazdasági tanintézet segédtanárak. *Székely Gyula* állatorvos akadémiai tanárságot és *Koovler István* ösztöndíjas gazdasági segédet, ideiglenes minőségben, gazdasági tanintézet segédtanárak névvel ki és szolgálatára *Kar Ruzó* tanár a debreczeni gazdasági tanintézethez, *Székely Gyula* segédtanárt a fennségi és Kőrös-főváros segédtanár a kolozsmonostori gazdasági tanintézethez osztotta be. — *Schwebe Richárd* gazdasági akadémiai tanár, eddigi segédlet viszonyának és munkakörének érintetlen hagyása mellett, a magyar-óvári gazdasági akadémia a VIII. füzeti osztály 6-ik fokozatában rendezészet gazdasági akadémiai tanárságba. *Ulrich Imre* István gazdasági tanintézet eddigi pedig eddigi segédlet viszonyának és munkakörének érintetlen hagyása mellett, földművelésügyi igazgatóvá nevezték. — *A. m. kir.* állami gazdasági tanintézet tanárak. *Ulrich Imre* m. kir. koronauradalmi gazdasági tisztviselői létszámában a földművelésügyi miniszter *Deininger Imre* kir. tanácsos koronauradalmi igazgató, gazdasági igazgató, *Petőz László*, *Beitly János* koronauradalmi ispánokak, *Török Elemér*, *Oroszóni Sándor*, *Farkas Elek*, *Pöly István* gazdasági segédoket, *Németh István*, *Boda Jenő* koronauradalmi ispánokak, *Neogrády Árpád* koronauradalmi gazdasági segédet és *Jekelfi István* Aladár koronauradalmi ispánok gazdasági tanintézetek, *Szilágyi Gusztáv* gazdasági tanintézet, *Kisvári Károly* gazdasági tanintézet, *Szilágyi Elemér* és *Fényes Jenő* koronauradalmi gazdasági segédoketokak, *Frász László*, *Sebestény István*, *Yvay Elemér*, *Beniczky Béla*, *Faber Tódr*, *Molnár Iván* és *Szabócsanak Károly* ösztöndíjas gazdasági gyarmokokat gazdasági segédoketoket, *Yvay Elemér* András intérség eddigi ideiglenes minőségben gazdasági tanintézet intézővé nevezték ki és szolgálatára a kolozsmonostori gazdasági tanintézethez osztotta be. Kisebbséve továbbá *Bettler* József földművelés-iskolai segédtanár, *Budroghy József* földművelés-iskolai segédtanár és *Alonyi Károly* ösztöndíjas gazd. segédlet tanintézetek, *Mező Gyula* földművelés-iskolai *Ferenyhéti Frigyes*, *Szencere Márton* és *Ludván Béla* ösztöndíjas gazdasági segédoketok földművelés-iskolai segédletintézet, *Yvay Elemér* és *Deininger Imre* ösztöndíjas gazdasági segédoketok gazdasági tanintézet intéző segédoket. Szolgálatára *Ráczó Imre* a közéleti gazdasági tanintézet vezetője osztotta be, a többiek pedig egyelőre eddigi állományukban maradtak.

A Magyar gazdasítisztek és erdőtisztek országos egyesülete f. évi november hó 5-én csütörtökön d. u. 3 órakor az egyesület hivatalos helyiségében (IX. Lónyay-utca 7.) választmányi ülést tart a következő tárgyszorokkal: A mai választmányi és költségvetésüknek bemutatása. Két hiteltisztig tagkiküldése. Ügyezési és ügyvezetői jelentés. Tagok mozgalma. Jelentés a kongresszus lefolyásáról. Kérvények, folyamodványok. Folyó ügyek. Ugyancsak e napon d. u. 5 órakor igazgató-választmányi ülést tart az egyesület, melynek tárgyszoraita a következők: A Magyarországi és közgyűlési jelentés bemutatása. Könyvelés és pénztár megvizsgálása. Igazgatói jelentés. Folyó ügyek.

A községihíd és marhavásár forgalma 1895-ben. A községihíd és marhavásár forgalmát feltüntető múlt évi kimutatás érdekes adatokat tár elénk. A kimutatásból kiderül, hogy a főváros marhavásárokéval az 1895. évben tetemesen élénkebb volt az előbbeniéknél. A marhavásár-felhajtás állatok száma ugyanis 481,000-ról 556,000-ra emelkedett. Ezen elengedés kiterjed a bikák és fejtehenek kivételével mindannyi állatfajra, feltűnő módon borjúkra és bikákra, hol e többet 28,000 illetve 23,000. Jelentősen az emelkedés a csekélyeknél, bárnyoknál és vágóteheneknél is, t. i. 10,000, 8000 és 7000. Az ökrökönél 2000, a bivalyoknál 400 a többet. A fejteheneknél ellenben 3000-nyi, a bikáknál 1000 darabnyit csökkenés mutatkozik. Ökrökben is jelentékeny a felhajtási többlet az előző évhez viszonyítva. A felhajtott marháknak nagyobb része vevőre adták a felhajtásból 556 ezer állatból 529 ezer, tehát 95% adatot. Az egész állatfajtaokról tekintve az eladásnak a felhajtásból való viszonya a következők: ökrök felhajtásból 122,547 darab, elkeltek 112,076 db = 91%, bika 3662 db, elkeltek 3694 = 95%. Fejtehenek felhajtásból 9096 db, elkeltek 8398 = 94%. Bőnyök, bikák, birkák felhajtásból 2000 szálalék nagyon kedvező. *Közérdeklő feljarmó* a marhavásárra történt nagyobb-mérvű felhajtás árnyában szintén nagyobbelkedést mutat 1895-ben az előbbi évekhez viszonyítva; a levágott állatok száma ugyanis 275 ezerrel 319 ezerre emelkedett; az emelkedés a birkák kivételével kiterjed hoztára került állatok számát, de a vágóteheneknél, fejteheneknél, birkák és ökrök között felhajtott vágómarhák száma külön feltekinthető, pedig hát az hisszük, hogy a gazdaságközösség ez körül érdekli. Ezért szükségesnek tartjuk a statisztikai hivatal által kiadott áruformáim kimutatások alapján összehasonlított cztőljából a szerb marhavásárokhoz, melyből az 1895. évben 66,783 darab, ebből szert 55,061 darab. Bivaly levágatott összesen 2803 db, ebből szert 441 db. Tehén levágatott összesen 17,361, ebből Szerbiából származik 4600 db. Borjú levágatott 133,698 db, ebből szert 2978. Bírka és bányá 91,807, ebből szert 34,066 darab. E számok mérlegelése megadja a különös a nyomatot az arvaszarmadnak azokról, melyek átálgadrol az alábbi kimutatás nyújt tájékozást.

Arjegyűsek 1896-ben.

	legkevesb	legnagyobb	átértekeltek	átágar
	száma	száma	száma	száma

	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Bikák	17,30	37	20,60	34,75	37,50	38,00
Bőnyök	19	38	23,60	44,25	28	38
Bőnyök	19	38	23,60	44,25	28	38
bivaly	15	29	17	23,75	29	30
borjú 605.	17	62	24,75	48,60	38,00	38,00
borjú vágott	32	92	48	67,75	57	57
szert	16	36	36,50	19,75	32,25	32

Hogy mi az oka annak, hogy ilyen viszonyok mellett a hús mégis szerelődik drágára a fővárosban, arról legközelebb részletesen fogunk szólni.

Sertésvész Ausztriában. Ausztriában a sertésvész ismét terjedőben van, mert habár Tiroi a mult héten vézmentes volt is, a jelenség még sem lehet biztos garanciának venni arra nézve, hogy legközelebb nem-török ki ott ismét a sertésvész. Több tartományban a vész mindig erősebben lép fel. Legrosszabbak a viszonyok Galiciában. De nemcsak a fertőzött sertések száma emelkedett, hanem a vész területei kiterjedése is nagyobbodott. A fertőzött sertések száma Ausztriában jelenleg 11989, ebből betege: 8262 db. Területileg pedig 3 kerületben és 79 udvarban szaporodott a fertőzött helyek száma. Jelenleg SS kerület, 339 község és 3236 udvar fertőzött a Bukovinai, Karinthia, Dalmáczi és Salzburg, Vorarlberg és Tiroi állitágot mentek a sertésvészről.

Az expressz-vasutakok kérésítése. Az expressz-vasutakok kérésítésének hiányai miatt évről-évre szaporodnak a panaszok. Igaz, hogy a panaszok nagyrésze alaptalan is csakis a közönség túlszágolt igényből erednek, előfordulnak azonban jogos panaszok is és ezek orvoslására a budapesti postások távirtdiagnosztikát, fontos rendelőket hozottak ki a vész- és hószirt-ellenőrzésébe. E rendelőt csak a budapesti hivatalokra szól, de tekintve, hogy az országban a helybeli hivataloknál adják fel a legtöbb csomagot 25-ös kihatással lesz az egész országba. E rendelőt értelmében az expressz-csomagokat a jelzett naptól kezdve a helybeli felvővő hivatalok mindjárt a felvétel alkalmával elküldik a többi közönségi csomagokkal s a szerint, a mint a kellety vagy a nyugati pályaudvarokról induló mozgóposták vonalaira tartoznak, két részben külön csoportosítják.

A vaskaspai szabályozási munkálatok 1895. évi zárásában. Az aldujai vaskaspai szabályozási kiadásokról szóló az állami számvéveszek által megvizsgált 1895. évi zárásában, valamint a kereskedelmi bizottságok által vonatkozó ellenőrzéséről szert ezen munkálatokra 1895-ben összesen 3,508,191 forint 92 kr. állott rendelkezésre. Ezen összeg terhére kiadtak, még pedig: építésre 1,312,435 ft 91 kr. felülegyetre és kezelésre, valamint az ezekkel kapcsolatos kiadásokra tisztán 65,851 ft 15 kr. összesen 1,378,287 ft 91 kr. maradt tehát hitelből a munkálatok befejezésére 2,129,904 ft 86 kr. Az aldujai vaskaspai szabályozási munkálatokra az 1889. évtől kezdve az 1895. évig beárlagolt 10,500,000 forint engedélyeztetett, ebből ugyancsak alant az idő alatt kiadtak 8,370,095 ft 14 kr. úgy, hogy a mult év végéig fennmaradt hitelmaradvány, mint fenebb 1,294,904 ft 86 kr. A munkálatok 1895. évi előhaladásáról egy kimutatás nyújt tüztes felvilágosítást, melyben egy a mult évben a vállalatnak végrehajtott végett átadott munkálatok, mint az ezekkel szemben általa tényleg fogantatosított munka mennyiségek és a hátralékok maradt munkák ki vannak tüntetve. Hátralek különösen a vizáltat sziklatöltés és kotrás munkálatoknál, nemkülönben kohászati és kohászati kiegészítési munkálatoknál.

Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elök: TELEKI GÁBOR előd. Elnökök: CSÁVOSVYI BÉLA.

Igazgatói tagok:

ANDRÁSI ÉZSA előd, BUDAÖTVÖS SÁNDOR, BENEDEVIKY ALBERT, KORJÁNYI BÉLA, PECHT FERENC, PÉTERY ERZSÉB, REHNER ISTVÁN, JENYIKELÉNYI KÁROLY, SZILÁSSY ZSÓFIA, SZENT-ERŐSÖRÖSI SZILÁRSZKY ISTVÁN előd, TELEKI SÁNDOR előd.

Vezetélszolgálat: SZÖNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet a gazdálkodás általános elismerése szerint hiteles felvitelnek; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdálkodás évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegészítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításánál

rendkívül mérsékelt díjaival teletmes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bérlettel; minden más illeték kizárásával.

A takarmány és termények (szalmák eleség)

biztosítása szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a lehető legmértékesebbek.

— Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a fizetés díjait 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszágnak, ha hasznos egyszerű, egy csoportban, de külön-külön ajánlat-tervezményeket biztosítanak, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökök.

Magy. kir. Államvasutak.
31.172 III. szám.

Üzletvezetőség Zágráb.

Pályázat.

A m. kir. államvasutak Dombóvár állomásán f. é. december hó 31-évi megűresedő pályaudvari vendégő bérletére ezenal újabb nyilvános pályázat nyitnak.

A bérlet 3 (három) évre költetik é. p. 1897. január hó 1-től 1899. december 31-ig terjedő időre.

Ezen bérlettel jár a vendégő részére egy négyszobából álló lakás, 1 közös udvarozó, 2 konyha, 1 étékkamra, 1 fürdő szoba, 1 pincze és 1 padlás.

A bérletre vonatkozó és okmányokkal, valamint 150 ft bálnapénz vagy állami letétre alkalmas értékpapír letétéről szóló pénztári elismervénnyel felszerelt zárt ajánlatok a magy. kir. Államvasutak — Zágrábi Üzletvezetőség — osztályán legkésőbb f. év november hó 18-án déli 12 óráig benyújtandók.

Később beérkező vagy a bálnapénz letétele nélküli ajánlatok tekintbe vételni nem lehetnek.

A bálnapénz a m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál, vagy személyesen, vagy posta útján, de minden este az ajánlatot elküldő nívó helyesmondó letétbe.

A zárt ajánlati szembevető módon a vezető feliratú letétadó el: „Ajánlat a dombóvári pályaudvari vendégő bérletére.”

Bérekadó üzletvezetőség fontartják magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül tekintet nélkül a felajánlott bére tetészet szerint szabadon válasszákbanon.

A bérlet bővebbi feltételeiről a zágrábi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya nyújt kivonatú felvilágosítást.
Zágráb, 1896. évi október hó 15-én.

(Eláányomat sem díjaztatik.)

Az Üzletvezetőség.

Szikes talajok javításánál

az általunk nagyobb uradalmaiban eszközölt próba-gyapozással kitűnő eredmények lettek elérvé, melyekről bővebb felvilágosítással szivesen szöglünk.

Mindenemű más műtrágyát

hamisítatlan jó minőségben az ajánlott beltartalom szavatolása mellett legúj-tápanyosban szállítunk,
Ingyenes ismerető füzeteket (Collumellától) bérmentve küldünk.

A Sátorgyárak központi irodája:

Budapest, IX., Dandár-utca 25.

Eredeti Angol kosok.

Hampshire-, Oxfordshire-, Shropshire-, South-down, Cotswold és Lincoln kosokat szállít megrendelés, után 14 nap alatt bármely állomásra

PICK OSWALD,

tenyésztő-importhor

Budapest, Külső-Kerepesi-ut 1. szám.

A balatonalmádi-i első amerikai szőlőtelepen nagymennyiségű gyökeres fásajtóvány, továbbá fel-tétlenül fajtisza Rupestris Monticola, Solonis, Riparia Portalis és Selecta sima és gyökeres vessző kerül eladásra. Ugyanott talajok mészirtalmának megvizsgálása pontosan eszközöltek. Árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál a tulajdonos:

Suly László,

takaróképzőntári pénztárnok Veszprémben. 1772

A Zalathnai kénkvand ipar r. t.

Brassói kénsv- és műtrágyagyára

ajánl: mindennemű száraz és könnyen szörható **superfoszfátot, répa-, szőlő- és árpátrágyát Thomas-salakliszetet, chilisalétromot, kénsvas ammóniákat és minden egyéb műtrágyát** szavatolt beltartalommal.

Felvilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szivesen szolgál

a gyárvezetőség Brassón, valamint a központi iroda

BUDAPEST. IV., Bécsi-utca 5. sz.

Tenyészsértés eladás.

A herceg Sulkowski J. M. pankotai jó hírnevű tenyésztéséből 1 1/2 éves fe-hér szörű vézsmentes immunis

tenyészkanok kaphatók.

Írásbeli megkeresésre bővebb felvilágosítással szolgál.

Herczeg Sulkowski J. M.

urad. felügyelősege Pankotán. 1907

**Magyar kenderből készült,
és legjobb minőségű
gazdasági kötelneműeket,**

ajánl a

BLEIER és WEISZ,

kötélgyártó és Budapest.

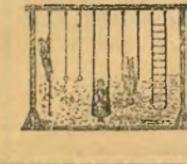
Raktár és iroda: Károly-kört 9. szám, a gróf Hadik-Barkóczy féle háiban
Gyártótelep: Hajtsár-ut 7307. sz.

Ajánlásra méltó tárgyak: **torna-eszközök, Császári Főtűzöngyövek,
lábtörők, ruhazárító kö-
telek,**

halhálók,

**készítőkák stb. továbbá gaz-
dasági eszközök u. m. letráng,
kötőfécik, rudaló gabona-
zsákok, vízhatlan ponyvák,
fűtő és fűtő vedrek, kender-
tömlők, hevederek, kender,
kősz stb. a legújanyosabb eredeti
gyártáron.**

Utókei megrendelések pontos eszközökkel.
Képes árajtás bármilyen körülmény-
k között.

13019693. sz.

M. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A nagy, kir. államvasutak igazgatósága az 1897. évben összegyűlö és felel-
senként rendelkezésre álló éves horoktát eladni óhájvána, erre czemmel nyilvános
pályázatot hirdet.

Eladásra kerül körülbelül:

- mintegy 3730 darab kátrányos és egyéb tisztított horod,
- 11800 „ füstös kőolajos (petroleum) horod,
- 7750 „ ropogó agy és kőolajos horod,
- 12800 „ ásványkő olajos horod,
- 2400 „ skínolajos horod és
- 7900 „ gőzolajos horod.

A fent kitüntetett mennyiségek — a melyekre néve a nagy, kir. államvasutak
réséről semminemű kötelezettség nem vállaltatik — nagyobbak vagy kisebbek is
lehetnek, emellegre köteles leendő a vevő az 1897. évben minden egyes horod-
nomból tényleg összegyűlö és eladásra kerülő egy mennyiségűt az általa felaján-
lott egységárak-mellett átvenni.

Az év folyamán összegyűlömők horodok esztől-estete, a december hó végéig
Szegedvármegye pedig a rok következő hónap 25-ig fognak a gyűlöcsészterák által az
illető vevő rendelkezésére bocsátatni.

A horodok eladása kötelezettség nélkül azok állapotára történik, mért is hatá-
rrolásról kikötötték, hogy az ajánlatban világosan kitüntetett, hogy a felajánlott
egységárak és bármely állapotban levő oly horodokért értéket, a melyeknek minden,
bár sérült alkalmatlansági, egy mint dongái, fenekei és a bronsosi megvannak.

Kikötötték továbbá, hogy minden ajánló ajánlatkával az e felett hozandó hatá-
rozati kötelezettségben maradj.

Az ajánlatok részmenyiségre is tehető. Az ajánló a jelen hirdetésben fel nem
sorolt feltételek néve a nagy, kir. államvasutának az ócska anyagok eladásra
iránt 12988/91. sz. alatt fennálló általános feltételeit kötelezettséget ismeri el, melyek
15. kárcsát a nyomtatványtartó megismerhetők a melyek 15 krosz nagy, kir. bányag-
jeggyel és az ajánlattevő aláírásával elváltva okvetlenül ajánlatához csatolandók.
Ezen feltételek az érték járó 15 kr. és 10 kr. postaköltséggel beklüldése ellenében ki-
vánatra postán is megküldetnek.

Az ajánlatok kizárólag a czéára rendelt és anyag és leltárbeszerzési szaksz-
tályunkban ingyen kapható irtáron emelt rovatának pontos kitöltése mellett állít-
tandók ki.

Az ajánlatban az ajánlati ár számmal és betűvel, végre a fenti feltételek elő-
fordulása világosan kitendő. Javításoknak és vakarásoknak az ajánlatban előfor-
dulniok nem szabad.

Felhívotnak tehát a pályázati szándékodok, hogy ide vonatkozó kelősen lepe-
cséltél és egy 60 krosz nagy, kir. bányagjeggyel ellátott ajánlatokat ezen külföldiről is
ajánlati líres horodok megvételére 130498/96. számú horod — 1896. november hó 3-ának
déli 12 óráig az anyag és leltárbeszerzési szaksztályunknál. (Andrássy-ut 73. sz.,
II. emelet) benyújtani sziveskedjenek.

Bánápenzeken az ajánlott egységár szerint kiadomított értékösszeg 5/10-é az
1896. év november hó 2-án déli 12 óráig a főpénztárnál készpénzben, vagy állami
leltérekre alkalmas értékpapírokkal leendő.

Bánápenz, vagy aláírt feltételek nélkül, továbbá elégtelen bánápenzzel, a
kittűtött határidőn túl, vagy nem az előírt ajánlati minden telt ajánlatok ügyelme
nem vétetnek. Pótajánlatok semmi körülmény között nem bocsátathatók tárgyalás alá.

Egyébként a nagy, kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot,
hogy az ajánlatok között — tekintet nélkül az ajánlati árakra — szabadon választ-
hasson, továbbá, hogy a menyiben ennek ellenkézje az ajánlaton ki nem kötetett
volna, tetszés szerinti részmenyiséget engedhesen át, mely esetben az ajánlattevő
az átengedett részmenyiséget is köteles átvenni a végre, hogy a czél előlére más
intézkedéseket is teheszen.

Budapest, 1896. évi szeptember hóban. Az igazgatóság.

Thost Ottó-féle
rostély-öntőde
Paris, Zwickau!/* Somt-Petervár

Vezérigérvisező Budapestben:
KÜHNEL ADOLF
Wesselényi-utca 36. Földszint.

Földszintet és a kiltészetet tartva rá, fenti
Füstmentésztől tiszteles, vagy szénmegta-
karítás, a legnagyobb tartósság.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter.

65130. szám.
H. 2. 296.

Buza-eladási hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbir-
tokon mintegy 20254 q őszi buza kerül

folyó évi november hó 3-án

zárt ajánlati tárgyalás utján eladásra.
Az eladásra kijelölt buzahalmok, a mező-
hegyesi ménésbirtok magtáiraiban a minták,
valamint a részletes eladási feltételek pedig
egy a vezetésem alatt álló miniszterium-
ban, a gazdasági főigazgató urnál, mint a
mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságánál
tekinthetők meg.

Ajánlatok az egyes halmokra külön-
külön is tehetőek.

Kelt Budapestben, 1896. október 15-én.

Földmívelésügyi miniszter.

C. SCHLICKENEN, BERLIN,
TÉGLA, AGYAGOS, FÉDLÉCSÉPRÉ, TÖZEG, HAL-
BÁRCS, BETON, CHAMOTTE, AGYAGÓ ÉS ÉRCE.
BRIKETT QYÁRTÁSÁHOZ VÁLÓ GÉPEK.

Gyár: Mosonban (alakult 1856.) Főraktár: Budapest,
Kühne E. VI., Károly-kört 57. sz.,
gazdasági gépgyára

ajánlja a t. gazdalkörszégnek a bekövetkező őszi időnyre
takarmány-kamra berendezéseit
a legújanyosabb árban.

Tervezetek kivánatra készíttetnek.
Takarmány fillesztők,
(Fenttűz hasadalmán)

melék különisége, gyors működése és könnyű ke-
zelhetősége felül számos magyar gazda bizony-
ványa rendelkezésre áll;
[Ujabb:] szecskavágók, morzo-
lok, darálóok, oszrok-
esőplők, aranka-
rosták, Saok-rönd-
szerű egyes, ket-
tős és hármas ekék,
rosták, (szelölő mag-
tárronta 33 frt), kon-
kolyválasztók stb.

Ha díger-féle
legjobb aczéi
kaszalvók kések!

Lapunk kiadóhivatalában, Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelek.)

a következő **gazdasági szakmunkák és regények** leszállított áron kaphatók:

mezőgazdaságról

mezőrendőrségről

máj 1894. évi XII. törvények,

a végrehajtására vonatkozó

miniszeri rendelet,

magyarozatokkal el-

látva, egy füzetben.

Ára bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

Magyar Gazdasági Czimtár

nagy negyedealak, 86 ív terjedelemben.

Tartalmazza az összes

gazd. egyesületek, gazdakörök, földbirtokok, gazdalmak, hitbizományok, bérlelők, gazdatisztek, erdészek

pontos és legmegbízhatóbb czimeit.

Miután az összes gazdasági egyesületek tagjainak névsora a lakhely és utolsó posta pontos megjelölésével bentgállaltak,

a gazdasági egyesületeknek és kereskedő világnak nagyon ajánlható.

Ára füzve 7 frt, kötve 7 frt 50 kr.

A sertés javítása

és

hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.

Írta:

K. Ruffy Pál

ursadalmi főoszt.

Ára portómentesen küldéssel 1 frt 10 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron:

NEM SZABAD SZERETNIE. Írta: Lajos. Ára portómentesen megküldve 1 forint helyett 40 krajczár.

EGY CSODAEMBER KALANDJAI. Írta Conan Doyle, fordította Fay J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

AZ ERDÉSZ UR FIA. Elbeszélés. Írta: Theophrast André-Hél. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

A MALOM TÖRTÉNETE. Írta Sudek. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

BELLA. Írta Anna Vertus Gentle. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

ANGYAL ÉS ÖRDÖG. Írta Mathers Helen. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

MI A SZERELEM? F. Marion Crawford, fordította: Fay J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

BONDA MIKLÓS. Írta Virág Gyula. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

A mezőgazdasági és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII-dik törv.-csikk alapján összeállított:

I.

Katé községi mező- és hegyőrök

számára.

Ára portómentesen küldéssel 20 kr.

II.

Katé az uradalmi csészék

számára.

Ára portómentesen küldéssel 20 kr.

Összeállította: dr. BALÁZS BELA. Mindkét kötet csinos szebbé válakú keményítvába van kötve és 20 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

mesterséges borok

készítésének

forgalomba hozatalának tilalmáról szóló

Törvény.

Magyarországi jogszabattal ellátta: Dr. Lónyay Ferencz. Ára 80 ír.

Árverési hirdetmény.

A bábolnai magyar királyi állami ménésbirtok **tisztavérű simmenthali tehénészetéből** származó:

20 darab számfelüti **előhsi üsző** és 12 darab **tenyészbika**

lesz folyó évi november hó 5-én délután 1 óra-kor a kis-bábolnai majorban megtartandó

nyilvános árverésen

a leg többet ígérőnek

eladva.

Az árverés napján előzetes bejelentésre kocsik fograk rendelkezésre állami az Acsi (magy. áll. v.) és a nagy-igmándi (d. v.) vasút állomásokon.

Az eladásra kerülő tenyészállatok pontos leírása kívánatra megküldetik.

Posta és távirda-állomás: Bábolna pusztá.

Bábolna, 1896. október hó 10-én.

A bábolnai m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Takarmányozó-kamrák

teljes berendezését, járgány vagy gőzhajtásra, elvállalják és legolcsóbb költségvetéssel valamint tervrajzzal díjmentesen szolgáltatnak:

UMRATH ÉS TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPEST,

Váci-körút 60. szám.

Nagy választéku árjegyzék szecská- és répvágógépek, daráló, egyes- és kettős-malomjáratok, takarmányfülesztők, olajpogácsatorók, kukoriczamorzsolók és az

összes gazdasági gépekről

kívánatra ingyen és bérmentve.

Különlegesség: Teljes gőz-ésplógámiturák és Compound-gőz-mozgonyok 100 lóerőig rendkívül kedvezményes árak és fizetési, valamint jóállási feltételek mellett.

